ESAG

ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
SWISS SCHOOL OF ARCHAEOLOGY IN GREECE

Ελβετικές αρχαιολογικές έρευνες στην Ελλάδα

Swiss Archaeology in Greece – News from the Field

2026

Impressum

Έκδοση: Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα (ΕΑΣΕ)
Παλαιολόγου Μπενιζέλου 5, 105 56 Αθήνα
E-mail: info@esag.swiss
www.esag.swiss, www.facebook.com/esag.swiss, www.instagram.com/esag.swiss
Σχεδιασμός και σύνταξη: Thierry Theurillat και Δάφνη Βλαντή
Μεταφράσεις: Δάφνη Βλαντή
Τυπώθηκε σε 750 αντίτυπα
Licence Creative-Commons: CC BY-SA 4.0
© 2026 Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

Published by the Swiss School of Archaeology in Greece (ESAG)
Palaiologou Benizelou 5, 105 56 Athens, Greece
E-mail: info@esag.swiss
www.esag.swiss, www.facebook.com/esag.swiss, www.instagram.com/esag.swiss
Concept/Editors: Thierry Theurillat and Daphne Vlanti
Translation: Daphne Vlanti
Copies in print: 750
Licence Creative-Commons: CC BY-SA 4.0
© 2026 Swiss School of Archaeology in Greece

DOI 10.5281/zenodo.23497621

Πνευματική ιδιοκτησία εικόνων – Photo and Illustration Credits

Εικόνες και σχέδια: ΕΑΣΕ, πλην διαφορετικής μνείας
Photos and illustrations: ESAG, unless otherwise specified
D. Ackermann (19), J. André (10, 12, 17), E. Binder (19), E. Bucher (19), N. Bühler (19), C. Chezeaux (3, 8–10, 27), J. Dölle (17), S. Fachard (6), S. Fournier (7, 24, 26), A. Guinand (18), P. Henry (3, 15, 27), T. Krapf (11), C. Martini (20), C. Pacheco Martins (14), E. Περιβολάρι (21), A. Ritzhaupt (3, 11, 13, 27), T. Saggini (16–18)

Στο εξώφυλλο: Ελβετικό Κέντρο για τον Πολιτισμό, την Έρευνα και τη Διπλωματία στην Αθήνα,
© Ίδρυμα Evangelos Pistiolis, φωτογραφία: Μιχάλης Καζιάλες

Cover photo: Swiss House of Culture, Research and Diplomacy in Athens,
© Evangelos Pistiolis Foundation, photo: Michalis Kaziales

Περιεχόμενα | Table of contents

Εισαγωγή | Introduction

4 Χαιρετισμός του Διευθυντή
Director's foreword, *S. Fachard*

Ανασκαφές και μελέτες | Field and museum studies

6 Η ΕΑΣΕ εγκαινιάζει τη νέα της έδρα στην Αθήνα,
The ESAG inaugurates its new headquarters in Athens, *S. Fachard*

8 Ανασκαφική έρευνα στον Ελατιά του ευβοϊκού Ολύμπου,
C. Chezeaux – S. Verdan – T. Allegro – T. Saggini – S. Fachard – Α. Γ. Σίμωσι

11 Αίγινα, Ελλάνιον Όρος, *Σ. Χρυσουλάκη – T. Krapf – Λ. Βοκοτόπουλος – Σ. Μιχαλοπούλου – J. André*

14 Υποβρύχιες έρευνες στον λιμένα της Ερέτριας, *S. Fachard – Ε. Σπ. Μπάνου*

16 Τα υλικά της αρχαιότητας στο μικροσκόπιο της επιστήμης,
A. Clinch – A. Scarci – J. André

18 Στο πεδίο και στο Μουσείο: αφηγήσεις πρακτικής άσκησης,
T. Saggini – C. Pacheco Martins – D. Ackermann – J. André

20 Άρτεμις Αμαρυσία: σχολικές τάξεις και κοινό,
Χ. Παγώνη – T. Krapf – Δ. Βλαντή – C. Martini

22 Στηρίζοντας την έρευνα, χτίζοντας το μέλλον,
S. Fachard – P. Broulis – T. Theurillat

Οργάνωση | Organisation

24 Συμβούλιο του Ιδρύματος και Συμβουλευτική Επιτροπή
Board of Trustees and Advisory Council

24 Συνεργάτες και επιστημονικά μέλη
Collaborators and Scientific Members

Νέα | News 2026

26 Δημοσιεύσεις και νέα
Publications and News

Πρόγραμμα | Programme 2027

27 Έρευνες πεδίου και εργασίες στο Μουσείο 2027
Field Research and Museum Studies in 2027

Χαιρετισμός του Διευθυντή
Director's foreword

Sylvian Fachard

Οι δραστηριότητες της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα το 2026

Το φετινό καλοκαίρι, σχεδόν 120 εκατομμύρια θεατές κατέκλυσαν τις κινηματογραφικές αίθουσες για να παρακολουθήσουν την *Οδύσσεια* του Christopher Nolan, αποφέροντας περισσότερα από 1,78 δισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως. Είτε μας άρεσε η ταινία είτε όχι, η επιτυχία της μαρτυρά το αξιοσημείωτο ενδιαφέρον για την αρχαιότητα και την ελληνική μυθολογία, ιδιαίτερα μεταξύ των νεότερων γενεών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι πωλήσεις της *Οδύσσειας* του Ομήρου εκτοξεύτηκαν κατά 1.400% τον Ιούλιο, ενώ σε ετήσια βάση αυξήθηκαν κατά 96%. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η άνοδος αυτή διαμορφώθηκε στο 76%. Στην Ελβετία, τρία βιβλία αφιερωμένα στην ελληνική μυθολογία βρέθηκαν ανάμεσα στους πενήντα τίτλους με τις υψηλότερες πωλήσεις στο μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο της χώρας.

Την ίδια στιγμή, η Ελλάδα αναδεικνύεται σε ολοένα και πιο δημοφιλή τουριστικό προορισμό. Πέρυσι, τη χώρα επισκέφθηκαν 38 εκατομμύρια άνθρωποι, μεταξύ των οποίων 800.000 Ελβετοί, δηλαδή σχεδόν ένας στους δέκα κατοίκους της Ελβετίας. Η Αθήνα προσέλκυσε από μόνη της περισσότερους από 9 εκατομμύρια επισκέπτες. Στην πρώτη θέση βρέθηκε η Ακρόπολη, με περισσότερες από 4,6 εκατομμύρια επισκέψεις, και ακολούθησε το Μουσείο της Ακρόπολης, με σχεδόν 2 εκατομμύρια. Σε ολόκληρη τη χώρα, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μουσεία υποδέχθηκαν περισσότερους από 20 εκατομμύρια επισκέπτες και απέφεραν έσοδα άνω των 244 εκατομμυρίων ευρώ. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, το 2026 αναμένεται να καταρρίψει νέα ρεκόρ. Οι ελληνικοί αρχαιολογικοί χώροι γνωρίζουν πρωτοφανή επισκεψιμότητα, σε επίπεδα που δεν έχουν καταγραφεί ξανά…από την εποχή της αρχαιότητας.

Η ελληνική αρχαιολογία έχει, λοιπόν, το κοινό της. Θα καταφέρει, όμως, ο κλάδος μας να μετατρέψει αυτό το ενδιαφέρον σε νέες επιστημονικές αναζητήσεις και σε ουσιαστικότερη, διαρκή ενασχόληση με το παρελθόν; Είναι ακόμη νωρίς για να γνωρίζουμε αν το αυξημένο αυτό ενδιαφέρον θα οδηγήσει περισσότερους νέους και νέες να επιλέξουν τις σπουδές της αρχαιολογίας. Ωστόσο, η δυναμική αυτή υπενθυμίζει, πόσο σημαντικό είναι για την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα (ΕΑΣΕ) να συνεχίσει να προσφέρει στα ελβετικά πανεπιστήμια μια επιστημονική και ακαδημαϊκή βάση στην Ελλάδα, όπου η διδασκαλία, η έρευνα πεδίου και η διάδοση της γνώσης συνδυάζονται και αλληλοσυμπληρώνονται.

Το 2026, η θεσμική παρουσία της Σχολής είναι ισχυρότερη και πιο διευρυμένη από ποτέ. Η νέα έδρα της στην Αθήνα, η οποία εγκαινιάστηκε στις 22 Μαΐου 2026 από τον ομοσπονδιακό σύμβουλο Ignazio Cassis και τον Υφυπουργό Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, Γιάννη Λοβέρδο, στεγάζεται πλέον στο *Ελβετικό Κέντρο για τον Πολιτισμό, την Έρευνα και τη Διπλωματία* και αποτελεί σημαντικό ορόσημο τόσο στην ιστορία του ελβετικού φιλελληνισμού όσο και στην εκατονταετή ιστορία των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Η Ελβετία διαθέτει πλέον, στην καρδιά της ελληνικής πρωτεύουσας, έναν χώρο που προορίζεται να ενισχύσει την πολιτιστική και επιστημονική της παρουσία. Σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Ελβετίας και το Flux Laboratory, επιθυμούμε να καταστήσουμε αυτό το «σπίτι», σημείο αναφοράς στο αθηναϊκό τοπίο. Σχεδιασμένο ως χώρος γνώσης, πολιτισμού, συνάντησης και επιστημονικής διπλωματίας, βρίσκεται στους πρόποδες της Ακρόπολης, σε έναν πολυσύχναστο δρόμο από τον οποίο περνούν καθημερινά χιλιάδες ταξιδιώτες, περαστικοί και φιλοπερίεργοι.

Η φιλοδοξία αυτή ξεκινά, πρωτίστως, από την εκπαίδευση. Φέτος, η έρευνα πεδίου επικεντρώθηκε στην Αίγινα, στο πλαίσιο ενός πενταετούς ερευνητικού προγράμματος, το οποίο δημιουργεί νέες ευκαιρίες εκπαίδευσης για φοιτητές και φοιτήτριες από ελβετικά πανεπιστήμια. Στην Ερέτρια, η ΕΑΣΕ διοργάνωσε επτά εκπαιδευτικά σεμινάρια με αντικείμενο τη γεωμετρική, την αρχαϊκή και την κλασική κεραμική, αλλά και την επιγραφική, τη συντήρηση, την αρχιτεκτονική και το επιστημονικό σχέδιο. Σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, η Σχολή πραγματοποίησε επίσης μια ασυνήθιστη και εντυπωσιακή ανασκαφή σε υψόμετρο 1.100 μέτρων, στον ευβοϊκό Όλυμπο, όπου ήρθαν στο φως τα κατάλοιπα ενός ιερού κορυφής, το οποίο ήταν σε χρήση από τον 8ο αιώνα π.Χ. έως τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο. Παράλληλα, η τρίτη ερευνητική περίοδος του *Eretria Harbour Project* έδωσε τη δυνατότητα να συνεχιστεί η υποβρύχια έρευνα στα κατάλοιπα του αρχαίου λιμανιού.

Ωστόσο, η έρευνα αποκτά πραγματική αξία όταν τα αποτελέσματά της γίνονται γνωστά και προσβάσιμα σε όλους. Στις αρχές του έτους, η Σχολή δημοσίευσε ένα βιβλίο αφιερωμένο στην ανασύνθεση των θρησκευτικών τοπίων της Ελλάδας: S. Verdan – S. Fachard – T. Theurillat (επιμ.), *Reconstructing Greek Sacred Landscapes. Dynamics and Approaches from the Field* (Οξφόρδη, 2026). Το έργο αυτό, καρπός της συνολικής προσέγγισης που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του τελευταίου ερευνητικού προγράμματος που χρηματοδοτήθηκε από το Ελβετικό Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (FNS), επιτρέπει την ένταξη των ευρημάτων από την Αμάρυνθο σε ένα ευρύτερο και ανανεωμένο πλαίσιο ερμηνείας.

Σε μια εποχή κατά την οποία η αρχαία Ελλάδα φαίνεται να (ξανα)κερδίζει το ενδιαφέρον του κοινού πέρα από τα πανεπιστημιακά αμφιθέατρα, δική μας ευθύνη είναι να οικοδομήσουμε γέφυρες ανάμεσα σε αυτόν τον ενθουσιασμό και την έρευνα. Να ανασκάπτουμε, να εκπαιδεύουμε, να δημοσιεύουμε, αλλά και να ανοίγουμε τις πόρτες μας και να μεταδίδουμε τη γνώση: έτσι μπορεί η αρχαιολογία να μετατρέψει το ενδιαφέρον για το παρελθόν σε ουσιαστική γνώση και, ίσως, να εμπνεύσει την επόμενη γενιά αρχαιολόγων.

Ευχαριστήρια – Acknowledgments

Υπουργείο Πολιτισμού – Hellenic Ministry of Culture, *Λίνα Μενδώνη*

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς – Directorate of Antiquities in the Greek Ministry of Culture, *Ολυμπία Βικάτου, Κρυσταλλία Μαντζανά (Γενική Διευθύντρια)*

Τμήμα Εποπτείας Ελληνικών και Αλλοδαπών Επιστημονικών Ιδρυμάτων και Συντονισμού Θεμάτων Διεθνών Συνεργασιών και Οργανισμών – Department of Foreign Schools, *Κωνσταντίνα Μπενίση (Προϊσταμένη), Σοφία Σπυροπούλου*

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας – Ephorate of Antiquities of Euboea, *Δημήτριος Χριστοδούλου (Προϊστάμενος), Όλγα Κυριαζή, Σταυρούλα Παρίση*

Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων – Ephorate of Antiquities of Piraeus and Islands, *Άννα Βασιλική Καραπαναγιώτου*

Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων – Ephorate of Underwater Antiquities, *Δημήτρης Κουρκουμέλης*

Ελβετική Πρεσβεία στην Ελλάδα – Embassy of Switzerland in Greece, *A.E. Stefan Estermann, A.E. Sonja Hürlimann*

Πρεσβεία της Ελλάδος στη Βέρνη – Embassy of Greece in Switzerland, *A.E. Αικατερίνη Σιμοπούλου*

Δημαρχείο Ερέτριας – Municipality of Eretria, *Νίκος Γουρνής*

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας – Prefecture of Central Greece, regional district of Euboea, *Γιώργος Κελαϊδίτης*

Πολιτιστικός Σύλλογος Αμαρύνθου – Cultural Association Amarynthos, *Γρηγόρης Φουσταλιεράκης*

Εξωραϊστικός σύλλογος Αμαρύνθου «Το Γεράνι» – Gerani Association, *Κώστας Φραγκουλόπουλος*

Χορηγοί και Υποστηρικτές – Donors and patrons

Εθνικό Ταμείο της Ελβετίας για την Επιστημονική Έρευνα – Swiss National Science Foundation

Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, Παιδείας και Έρευνας της Ελβετίας – Federal Department of Economic Affairs, Education and Research

Ομοσπονδιακή Γραμματεία Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας της Ελβετίας – State Secretariat for Education, Research and Innovation

Πανεπιστήμιο της Λωζάννης και άλλα Ελβετικά Πανεπιστήμια – University of Lausanne and other Universities in Switzerland

Ίδρυμα Σ. Νιάρχος, Ίδρυμα ΚΙΚΠΕ, Ίδρυμα Evangelos Pistiolis, Φιλανθρωπικό Ίδρυμα Sandoz, Καντόνι του Βω, Ίδρυμα για το Παν/μιο της Λωζάννης, Ιδρυμα Isaac Dreyfus-Bernheim, Ίδρυμα Θεόδωρου Λαγώνικου, Ίδρυμα Αφεντούλη Ceramica-Stiftung, Société Académique Vaudoise

The Activities of the Swiss School of Archaeology in Greece in 2026

This summer, nearly 120 million people flocked to cinemas to see Christopher Nolan's *Odyssey*. The film grossed more than $1.29 billion worldwide. Whether one liked it or not, its success reflects a remarkable enthusiasm for ancient Greece and its mythology, particularly among younger generations. In the United Kingdom, sales of Homer's *Odyssey* soared by 1,400% in July, while overall sales were up 96% year-on-year. In the United States, the increase reached 76%. In France, some bookshops sold out, while four times as many paperback copies of the epic were sold in July as in the preceding months. In Switzerland, three books on Greek mythology featured among the fifty bestsellers of the country's largest bookseller.

At the same time, Greece is experiencing an unprecedented tourism boom. Last year, 38 million people visited Greece, including 800,000 Swiss visitors—nearly one in ten people in the country. Athens alone attracted more than 9 million visitors. The Acropolis topped the list, with over 4.6 million admissions, followed by the Acropolis Museum, with nearly 2 million. Across the country, archaeological sites and museums welcomed more than 20 million visitors and generated over €244 million in revenue. New records are expected in 2026. Greece's archaeological sites have probably not attracted such large crowds since… Antiquity itself.

Greek archaeology clearly has an audience. But can our discipline turn this enthusiasm into new vocations and lasting curiosity? It is still too early to tell whether this renewed interest will bring more students into our University programmes. It nevertheless highlights how important it is for the Swiss School of Archaeology in Greece (ESAG) to continue providing Swiss universities with a scientific and academic platform in Greece, where teaching, fieldwork and the communication of knowledge can come together.

In 2026, the School's institutional foundations have never been stronger or more broadly supported. Its new premises in Athens, housed in the *Swiss House of Culture, Research and Diplomacy* and inaugurated on 22 May 2026 by Federal Councillor Ignazio Cassis and Ioannis Loverdos, Deputy Minister of Foreign Affairs of the Hellenic Republic, mark a major milestone in the history of Swiss philhellenism and in the hundred-year history of relations between the two countries. Together with the Swiss Embassy and the Flux Laboratory, we aim to make this "house", a place of knowledge, culture, encounter and science diplomacy, a point of reference in Athens, at the foot of the Acropolis, on a lively street crossed by thousands of people every day.

This commitment begins with training. This year, fieldwork focused on Aegina, where a five-year research programme offers new training opportunities for students from Swiss universities. In Eretria, the ESAG organised no fewer than seven courses covering Geometric, Archaic and Classical pottery, as well as epigraphy, conservation, architecture and scientific drawing. In collaboration with the Ephorate of Antiquities of Euboea, the School also carried out a highly unusual, yet remarkable, excavation, at an altitude of 1.100 metres. On mount Olympos in Euboea, the remains of a peak sanctuary came to light, a site frequented from the 8th c. BC through to the Roman Imperial period. Finally, the third campaign of the *Eretria Harbour Project* continued the underwater exploration of the remains of the ancient harbour.

Research, however, only fulfils its purpose when its findings are shared. At the beginning of the year, the School published a volume devoted to the sacred landscapes in Greece: S. Verdan – S. Fachard – T. Theurillat (eds.), *Reconstructing Greek Sacred Landscapes. Dynamics and Approaches from the Field* (Oxford, 2026). Building on the holistic approach developed through the latest research program funded by the Swiss National Science Foundation (SNSF), the volume situates the discoveries at Amarynthos within a broader and renewed interpretative framework.

At a time when ancient Greece is (re) capturing public interest far beyond university lecture halls, it is our responsibility to build bridges between this enthusiasm and research. Excavating, training, publishing, but also opening our doors and sharing knowledge: this is how archaeology can transform a fascination with the past into understanding, and perhaps inspire the next generation of archaeologists.

Η ΕΑΣΕ εγκαινιάζει τη νέα της έδρα στην Αθήνα
The ESAG inaugurates its new headquarters in Athens

Sylvian Fachard

Έπειτα από περισσότερες από έξι δεκαετίες παρουσίας στην Ελλάδα, η ΕΑΣΕ γυρίζει μια νέα σελίδα στην ιστορία της, μεταφέροντας τη διοικητική και θεσμική της έδρα στο *Ελβετικό Κέντρο για τον Πολιτισμό, την Έρευνα και τη Διπλωματία*, όπου συστεγάζονται η Πρεσβεία της Ελβετίας στην Ελλάδα, το Flux Laboratory και η Σχολή μας.

Η Ελβετία αποκτά έτσι, στην καρδιά της ελληνικής πρωτεύουσας, έναν χώρο που θα της επιτρέψει να ενισχύσει την πολιτιστική και επιστημονική της παρουσία και να συνεχίσει, με μια νέα μορφή, τη μακρά παράδοση του ελβετικού φιλελληνισμού. Η τοποθεσία έχει ιδιαίτερο συμβολισμό: το Ελβετικό Κέντρο βρίσκεται στους πρόποδες της Ακρόπολης, ορατή από το δώμα του, και απέχει λιγότερο από πέντε λεπτά με τα πόδια από την Αρχαία Αγορά και τη Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Στεγάζει επίσης το Flux Stage, έναν πολυχώρο εκδηλώσεων διαμορφωμένο στην καρδιά ενός μεσογειακού κήπου, ανοιχτού προς την πόλη, όπου θα φιλοξενούνται παραστάσεις, συναυλίες, εκθέσεις, προβολές και διαλέξεις. Εκεί θα διεξάγονται πλέον και οι ετήσιες διαλέξεις της Σχολής.

Η απόκτηση της νέας μας έδρας έγινε δυνατή χάρη στην πολύτιμη υποστήριξη τριών δωρητών. Η πρώτη καθοριστική συμβολή προήλθε από το κληροδότημα της Victorine Clairmont von Gonzenbach. Στη συνέχεια, το Ίδρυμα Evangelos Pistiolis, με έδρα την Ελβετία και σημαντική συμβολή στην προώθηση των αρχαιολογικών σπουδών, προσέφερε μια ιδιαίτερα γενναιόδωρη δωρεά. Τέλος, το Καντόνι του Βω συνέβαλε ουσιαστικά με μια εξαιρετική επιχορήγηση για τη στήριξη της Σχολής. Σε όλους εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες και την ειλικρινή μας ευγνωμοσύνη.

Για την ΕΑΣΕ, πρόκειται για κάτι πολύ περισσότερο από μια μετακόμιση. Η νέα αυτή έδρα ενισχύει τη θεσμική παρουσία και την προβολή μας στην Αθήνα. Παράλληλα, αντανακλά τη σταθερή ανάπτυξη των επιστημονικών μας δραστηριοτήτων με την πάροδο των χρόνων, μια πορεία που επιταχύνθηκε αισθητά τα τελευταία χρόνια χάρη στην καθοριστική στήριξη της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, της Κρατικής Γραμματείας Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας, του Ελβετικού Εθνικού Ιδρύματος Επιστημών και του Πανεπιστημίου της Λωζάννης.

Η νέα αυτή έδρα ανοίγει επίσης νέους ορίζοντες. Φιλοδοξούμε να αναπτύξουμε σε αυτή προγράμματα υποτροφιών στους τομείς του πολιτισμού, της ιστορίας, της αρχαιολογίας και της αρχιτεκτονικής, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία ενός σταθερού επιστημονικού και πολιτιστικού πόλου για Ελβετούς ερευνητές που μελετούν την Ελλάδα, από την Προϊστορία έως τις μέρες μας. Ελπίζουμε ότι αυτό το «σπίτι», ένας χώρος γνώσης, πολιτισμού, συνάντησης και διπλωματίας, θα εξελιχθεί σταδιακά σε σημείο αναφοράς στο αθηναϊκό τοπίο. Έναν χώρο που θα ζωντανεύουμε και θα αναπτύσσουμε όλοι μαζί, σε συνεργασία με την Πρεσβεία και το Flux, αλλά και με όλους όσοι, στην Ελβετία και στην Ελλάδα, στηρίζουν και συνοδεύουν τις πρωτοβουλίες μας.

Έτσι, ξεκινά μια συναρπαστική ανθρώπινη και επιστημονική περιπέτεια, με οδηγό το δελφικό παράγγελμα που μας καλεί να «ατενίζουμε το μέλλον»: *ὅρα τὸ μέλλον*.

After more than 60 years of presence in Greece, the Swiss School of Archaeology in Greece (ESAG) is opening a new chapter in its history by moving its administrative and institutional headquarters to the *Swiss House of Culture, Research and Diplomacy*, which brings together the Swiss Embassy in Greece, Flux Laboratory and our School under one roof.

Switzerland now has a home in the heart of the Greek capital that will enable it to strengthen its cultural and scientific presence and continue the long tradition of Swiss philhellenism in a new form. The location is highly symbolic: situated at the foot of the Acropolis, visible from the terrace, the Swiss House is less than a five-minute walk from the Ancient Agora of Athens and the Library of Hadrian. It also houses the Flux Stage, a versatile space set within a Mediterranean garden and open to the city, where performances, concerts, exhibitions, film screenings and lectures will take place. The ESAG's annual lectures will also be held here from now on.

The acquisition of this new headquarters would not have been possible without the generous support of three benefactors. A bequest from Victorine Clairmont von Gonzenbach provided the first decisive contribution. The Evangelos Pistiolis Foundation, based in Switzerland and committed to promoting archaeological studies, made an exceptionally generous donation. Finally, the Canton of Vaud awarded an extraordinary grant to support the School's institutional development. We extend our heartfelt gratitude to all three.

For the ESAG, this represents far more than a change of address. The new premises strengthen our institutional standing

and raise our profile in Athens. They also reflect the steady growth of our scientific activities over the decades—a process that has accelerated considerably in recent years thanks to the substantial support of the Swiss Confederation, through the State Secretariat for Education, Research and Innovation (SERI), as well as the Swiss National Science Foundation and the University of Lausanne.

The new headquarters also open up fresh possibilities. We aim to develop residency fellowships in the fields of culture, history, archaeology and architecture, thereby helping to establish a lasting scientific and cultural centre for Swiss researchers working on Greece, from prehistory to the present day. We hope that this "House", a place of knowledge, culture, encounter and diplomacy, will gradually become a recognised point of reference in Athens. It is a space that we will bring to life and develop together with the Embassy and Flux Laboratory, as well as with all those in Switzerland and Greece who accompany and support our projects.

An exciting new chapter in both human and scientific terms is beginning, guided by the Delphic maxim that invites us to "look towards the future": ὅρα τὸ μέλλον.

Συναυλία με αλπικά κόρνα υπό το βλέμμα της Ακρόπολης — Alphorn Concert under the Gaze of the Acropolis.

Ανασκαφική έρευνα στον Ελατιά του ευβοϊκού Ολύμπου

Chloé Chezeaux – Samuel Verdan – Tristan Allegro – Tamara Saggini – Αγγελική Γ. Σίμωσι – Sylvian Fachard

Σε υψόμετρο 1.138 μ., η κορυφή του Ελατιά στον ευβοϊκό Όλυμπο δεσπόζει πάνω από την πεδιάδα ανάμεσα στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο. Εκεί, οι επιφανειακές έρευνες του 2025 αποκάλυψαν σημαντική συγκέντρωση κεραμικής, γεγονός που οδήγησε στην υπόθεση της ύπαρξης ενός ιερού στην κορυφή. Η θέση του χώρου συνηγορούσε επίσης υπέρ αυτής της υπόθεσης καθώς, λόγω του υψομέτρου και των δυσμενών συνθηκών, δεν προσφέρεται ούτε για μόνιμη κατοίκηση ούτε για γεωργική εκμετάλλευση. Έτσι, το 2026 πραγματοποιήθηκε η πρώτη ανασκαφική έρευνα, με στόχο να διερευνηθούν η λειτουργία του χώρου, η χρονολόγησή του και το είδος της χρήσης του.

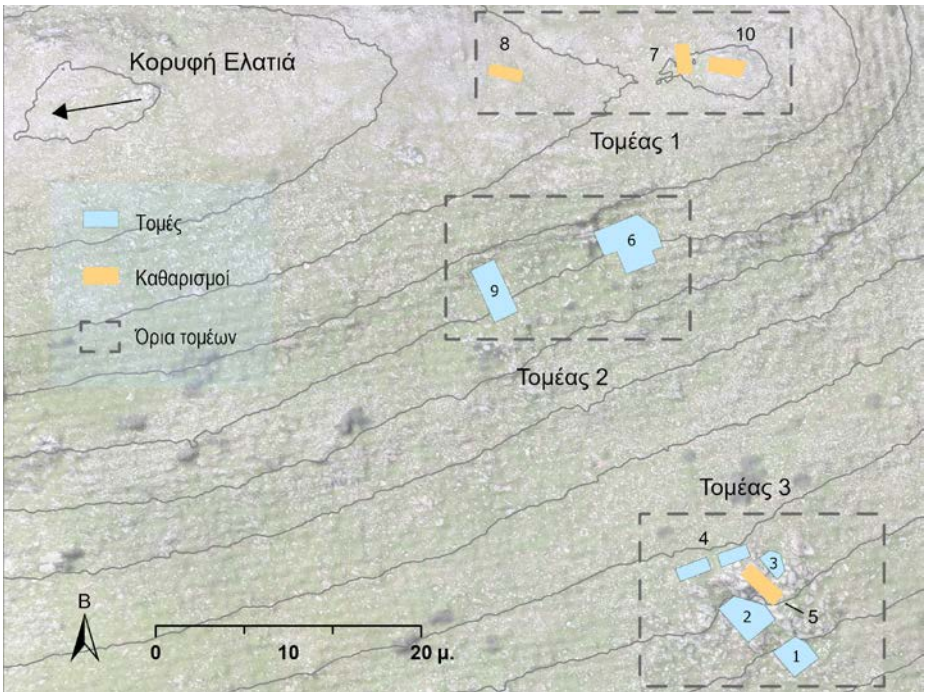
Οι πρώτες ανασκαφές στη νότια πλαγιά

Κατά την επιφανειακή έρευνα του 2025, το μεγαλύτερο μέρος του υλικού εντοπίστηκε γύρω από έναν βραχώδη σχηματισμό στη νότια πλαγιά του βουνού, περίπου τριάντα μέτρα κάτω από την κορυφή (τομέας 3). Η συγκέντρωση αυτή υπέδειξε ότι ο συγκεκριμένος τομέας πιθανόν αποτελούσε τον κύριο χώρο δραστηριότητας, με αποτέλεσμα οι ανασκαφικές εργασίες του 2026 να επικεντρωθούν στο σημείο αυτό. Ανοίχθηκαν αρκετές διερευνητικές τομές, με σκοπό να διαπιστωθεί η ενδεχόμενη χρήση του βραχώδους σχηματισμού και να αναζητηθούν διατηρημένα αρχαιολογικά στρώματα που θα μπορούσαν να εξηγήσουν τη συγκέντρωση των ευρημάτων. Ο τομέας απέδωσε άφθονο, αλλά σε μεγάλο βαθμό διαταραγμένο, αρχαιολογικό υλικό. Κεραμική από διαφορετικές περιόδους (Αρχαϊκή, Κλασική και Ελληνιστική) βρέθηκε αναμεμειγμένη, χωρίς να είναι δυνατό να εντοπιστεί κάποιο συνεκτικό αρχαιολογικό στρώμα. Πολλά όστρακα, ακόμη και από τα βαθύτερα επίπεδα, παρουσίαζαν επίσης έντονη αποστρογγύλευση των ακμών και των επιφανειών τους. Οι παρατηρήσεις αυτές υποδηλώνουν ότι η διάβρωση μετέφερε σταδιακά τα ιζήματα και τα αρχαιολογικά κατάλοιπα από τα ανώτερα τμήματα της πλαγιάς προς τα χαμηλότερα.

Διερεύνηση στο οροπέδιο της κορυφής

Στη συνέχεια, η έρευνα μετατοπίστηκε προς το οροπέδιο της κορυφής και τις επίπεδες επιφάνειες γύρω από αυτό (τομές 1 και 2), όπου η μορφολογία του εδάφους ευνοούσε τη συσσώρευση και τη διατήρηση των ιζημάτων.

Σε μία από αυτές τις διερευνητικές τομές (6) που ανοίχθηκε μόλις λίγα μέτρα κάτω από το οροπέδιο, πραγματοποιήθηκε μία από τις σημαντικότερες ανακαλύψεις της φετινής έρευνας. Κάτω από έναν μεγάλο σωρό ασβεστόλιθων, οι φυσικές ρωγμές του βράχου περιείχαν ένα παχύ στρώμα μαύρου ιζήματος, πλούσιου σε οργανική ύλη και αρχαιολογικά κατάλοιπα. Η συγκεκριμένη απόθεση ερευνήθηκε σε βάθος σχεδόν δύο μέτρων και απέδωσε αρκετές εκατοντάδες θραύσματα κεραμικής, καθώς και μεγάλο αριθμό ζωικών οστών. Παρότι δεν εντοπίστηκε καμία ανθρωπογενής κατασκευή, πρόκειται για τον πλουσιότερο σε ευρήματα τομέα που ανασκάφηκε κατά τη φετινή περίοδο.

Θέση των τομών του 2026 στον Ελατιά.
Location of the 2026 trenches on Elatias.

Αεροφωτογραφία της τομής 6 και της επίχωσής της.
Drone view of Trench 6 and its fill.

Όλυμπος

Ανασκαφές στα 1.138 μ.

Πριν ακόμη ξεκινήσει η ανασκαφή, η πρόσβαση στον χώρο προϋπέθετε μια διαδρομή περίπου 3 χλμ., με συνολική υψομετρική διαφορά σχεδόν 650 μ. Ακόμη και χωρίς φορτίο, η ανάβαση είχε διάρκεια περίπου μίας ώρας, καθιστώντας ανέφικτη την καθημερινή μετάβαση από και προς την Ερέτρια. Για τον λόγο αυτό, η ομάδα διέμεινε στην κορυφή σε σκηνές καθόλη τη διάρκεια της ανασκαφής. Την πρώτη ημέρα, μεταφέρθηκαν 138 κιλά εξοπλισμού και προμηθειών, ενώ τα συνολικά 160 λίτρα νερού που απαιτούνταν είχαν μεταφερθεί προηγουμένως, σε τρεις ξεχωριστές αναβάσεις.

Τα οστά προέρχονται κυρίως από πρόβατα και αίγες, ενώ εντοπίστηκαν επίσης ορισμένα που ανήκουν σε λαγούς και πτηνά. Αρκετά από τα οστά φέρουν ίχνη καύσης, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν ασβεστοποιηθεί πλήρως. Παρατηρήθηκε αυξημένη παρουσία σκελετικών καταλοίπων που αντιστοιχούν σε ορισμένες ανατομικές περιοχές, πράγμα που ενδέχεται να υποδηλώνει έναν ιδιαίτερο τρόπο διαχείρισης των ζώων. Μέχρι στιγμής, ωστόσο, δεν έχουν εντοπιστεί σαφή ίχνη που να επιτρέπουν την ασφαλή ερμηνεία της συγκεκριμένης κατανομής. Η περαιτέρω αρχαιοζωολογική μελέτη αναμένεται να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των πρακτικών που σχετίζονται με τα συγκεκριμένα κατάλοιπα.

Η κεραμική που συλλέχθηκε καλύπτει μια ιδιαίτερα μακρά χρονική περίοδο, από τη Γεωμετρική έως την Ελληνιστική εποχή, και ενδεχομένως και τους Ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους. Η ποικιλία αυτή δείχνει ότι η επίχωση αυτή δεν είναι ομοιογενής, γεγονός που δυσχεραίνει την ερμηνεία της. Με βάση τα μέχρι τώρα δεδομένα, τα κατάλοιπα φαίνεται να συνδέονται με διαδοχικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνταν στην κορυφή, με αποτέλεσμα τη σταδιακή συσσώρευσή τους στον συγκεκριμένο χώρο.

Οινοχόη με τριφυλλόσχημο στόμιο (8ος αι. π.Χ.), ανάγλυφος σκύφος (2ος–1ος αι. π.Χ.).
Trefoil-mouthed jug (8th c. BC), mould-made relief bowl (2nd–1st c. BC).

Όστρακο με εγχάρακτο γράμμα (Α ή Δ;).
Sherd with graffito (A or Δ?).

Μια πιθανή λατρευτική χρήση

Τα αποτελέσματα της πρώτης αυτής ανασκαφικής περιόδου ενισχύουν τις υποθέσεις που είχαν διατυπωθεί μετά την επιφανειακή έρευνα του 2025. Η κορυφή του Ελατιά φαίνεται να φιλοξένησε έναν χώρο λατρείας, ο οποίος παρέμεινε σε χρήση επί αρκετούς αιώνες. Οι πρώτες μελέτες του αρχαιολογικού υλικού δείχνουν ότι αντιπροσωπεύονται οι κυριότερες ιστορικές περίοδοι, μεταξύ των οποίων και η Γεωμετρική εποχή, η οποία δεν είχε αναγνωριστεί έως τώρα στα επιφανειακά ευρήματα. Η μακρά διάρκεια χρήσης του χώρου συνδέει τον Ελατιά με άλλα ορεινά ιερά του ελληνικού κόσμου, ιδιαίτερα της Αττικής και της Αίγινας, ορισμένα από τα οποία παρέμειναν σε χρήση από τις αρχές της Εποχής του Σιδήρου έως και την αυτοκρατορική εποχή.

Η θεότητα ή οι θεότητες που πιθανόν λατρεύονταν στην κορυφή παραμένουν προς το παρόν άγνωστες. Δύο εγχαράξεις (*graffiti*) σε θραύσματα αγγείων που εντοπίστηκαν κατά τη φετινή ανασκαφική περίοδο, ενδέχεται να προσφέρουν μια πρώτη ένδειξη. Τα εξαιρετικά αποσπασματικά αυτά χαράγματα διατηρούν ένα μοναδικό ευδιάκριτο γράμμα, το οποίο μπορεί να ταυτιστεί με άλφα ή δέλτα. Εφόσον επιβεβαιωθεί αυτή η ανάγνωση, μπορούν να εξεταστούν διάφορες υποθέσεις, μεταξύ άλλων τα ονόματα της Αρτέμιδος ή του Δία. Αν και το επίθετο Ολυμπία τεκμηριώνεται σε ελληνιστική αφιερωματική επιγραφή της Αρτέμιδος που βρέθηκε στην Ερέτρια, τα διαθέσιμα στοιχεία αυτά δεν είναι ακόμη επαρκή ώστε να επιτρέψουν την ταύτιση της θεότητας.

Συμπεράσματα

Η φετινή ανασκαφική περίοδος παρείχε τα πρώτα δεδομένα για το συγκεκριμένο ορεινό ιερό, το οποίο είχε εντοπιστεί κατά τις επιφανειακές έρευνες. Καθώς τα ορεινά ιερά της Εύβοιας παραμένουν ακόμη ελάχιστα τεκμηριωμένα, ο Ελατιάς αποτελεί πλέον ένα νέο παράδειγμα για τη μελέτη αυτών των χώρων λατρείας. Ο χώρος εντάσσεται επίσης σε ένα σύνθετο αρχαίο τοπίο, καθώς στη νότια πλευρά του ευβοϊκού Ολύμπου ένα σπήλαιο, που έχει ήδη αναγνωριστεί ως χώρος λατρείας, μαρτυρεί την παρουσία και άλλων θρησκευτικών πρακτικών. Η γειτνίαση των δύο θέσεων επιτρέπει, επιπλέον, να εξεταστεί το ενδεχόμενο ύπαρξης μιας πομπής που τις συνέδεε.

Οι μελέτες που βρίσκονται σε εξέλιξη θα επιτρέψουν την αποσαφήνιση της χρονολόγησης του χώρου και της φύσης των δραστηριοτήτων που λάμβαναν χώρα εκεί. Με τον τρόπο αυτό, θα συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση των πρακτικών που οδηγούσαν τους Ερετριείς σε αυτή την κορυφή, σε υψόμετρο άνω των 1.000 μ.

Τα ιερά κορυφής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο

Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, αρκετά ιερά βρίσκονταν μακριά από τις πόλεις και τις πεδινές περιοχές, σε ορεινά τοπία που απαιτούσαν συχνά κοπιαστική ανάβαση για την προσέγγισή τους. Η σημασία τους δεν οριζόταν τόσο από το υψόμετρο όσο από τη θέση τους μέσα στο τοπίο: συχνά καταλάμβαναν κορυφές ή υπερυψωμένα σημεία με ευρεία θέα και ήταν ορατά από μεγάλη απόσταση. Η απομάκρυνση από τον κατοικημένο χώρο και η ίδια η προσπάθεια της ανάβασης αποτελούσαν μέρος της εμπειρίας της προσέγγισης του ιερού. Το βουνό κατείχε ιδιαίτερη θέση στη θρησκευτική σκέψη των αρχαίων Ελλήνων, ως ένας χώρος ανάμεσα στον κόσμο των ανθρώπων και τη σφαίρα των θεών. Ο Δίας, αλλά και θεότητες όπως η Άρτεμις και η Αθηνά, καθώς και ο Πάνας και οι Νύμφες, λατρεύονταν σε ορεινά ιερά. Τα κατάλοιπα αυτών των χώρων ποικίλλουν σημαντικά. Σε ορισμένες περιπτώσεις σώζονται ναοί, βωμοί και άλλα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, ενώ σε άλλες η λατρευτική δραστηριότητα μαρτυρείται κυρίως από ευρήματα όπως θραύσματα κεραμικής, ειδώλια, στάχτες και απανθρακωμένα οστά ζώων.

Οργάνωση ανασκαφής 2026

Ημερομηνία: 05.06–09.06.2026
Διεύθυνση: S. Fachard, Α. Γ. Σίμωσι
Υπεύθυνοι στο πεδίο: C. Chezeaux, T. Allegro, S. Verdan, Ο. Κυριαζή
Διαχ. ευρημάτων: S. Verdan, T. Saggini
Συμμετέχοντες: A. Fretz (Παν/μιο Γενεύης), A. Baiardi, Ch. Palthey, Th. Vonnez (Παν/μιο Λωζάννης).

Abstract

Following the surveys of 2025, the first excavation on the summit of Elatias, on Mount Olympus in Euboea, took place in 2026. The investigations confirmed the existence of a peak sanctuary in use from the Geometric period to the Roman Imperial era, and revealed an exceptionally rich deposit of pottery and animal bones. These results attest to the long-term use of the sanctuary, offer new comparative material for the study of Greek peak sanctuaries, and open new perspectives on the cult practices of the Eretrians.

Αίγινα, Ελλάνιον Όρος

Στέλλα Χρυσουλάκη – Tobias Krapf – Λεωνίδας Βοκοτόπουλος – Σοφία Μιχαλοπούλου – Jérôme André

Η ελληνοελβετική έρευνα στο Ελλάνιον Όρος της νότιας Αίγινας εισέρχεται στον δεύτερο κύκλο της, με ένα νέο πενταετές πρόγραμμα (2026–2030). Φέτος η ομάδα βρέθηκε στο νησί για δυόμισι μήνες, αρχικά για την μελέτη των μέχρι τώρα ευρημάτων και στη συνέχεια για την διενέργεια επιφανειακής έρευνας διάρκειας πέντε εβδομάδων.

Τι γνωρίζουμε μέχρι σήμερα...

Λόγω της αποκάλυψης ενός εξαιρετικά καλά διατηρημένου συνόλου του τέλους της Εποχής του Χαλκού (Υστεροελλαδική [ΥΕ] ΙΙΙΓ), η ομάδα επικεντρώθηκε τα τελευταία χρόνια κυρίως στην διερεύνηση των καταλοίπων αυτής της περιόδου. Όπως αποδείχθηκε, κατά την ταραγμένη περίοδο μετά την κατάρρευση του μυκηναϊκού πολιτισμού τον 12ο αι. π.Χ., στην κορυφή του Ελλανίου Όρους υπήρχε ένας οχυρωμένος οικισμός.

Το Ελλάνιον Όρος είναι ωστόσο γνωστό κατά κύριο λόγο για τη λατρεία του Διός, η οποία, σύμφωνα με τα ανασκαφικά δεδομένα, διήρκεσε από τη Γεωμετρική έως τη Ρωμαϊκή εποχή. Μετά από πέντε ανασκαφικές περιόδους, πληθαίνουν επιπλέον οι ενδείξεις για λατρευτικές πρακτικές ήδη από την Εποχή του Χαλκού, πριν την βραχεία χρήση της κορυφής ως τόπου καταφυγής.

Προτεραιότητα στη μελέτη

Τον Απρίλιο, περισσότερα από εκατό δείγματα ιζήματος, προερχόμενα τόσο από το ιερό όσο και από τον οικισμό καταφυγής, υποβλήθηκαν σε επίπλευση για τον διαχωρισμό των αρχαιοβοτανικών καταλοίπων. Ιδίως στα υστερομυκηναϊκά αποθηκευτικά αγγεία έχουν διατηρηθεί μεγάλες ποσότητες απανθρακωμένων οσπρίων, τα οποία παρέχουν πληροφορίες για τις διατροφικές συνήθειες.

Τον Ιούνιο οι εργασίες επικεντρώθηκαν στη μελέτη της κεραμεικής από τον οχυρό οικισμό. Τα όστρακα απλώθηκαν στο μουσείο και εντοπίστηκε πλήθος συνανηκόντων θραυσμάτων. Η μελέτη έδειξε ότι το κτίριο που αποκαλύφθηκε τα έτη 2022–2025 καταστράφηκε ήδη στην πρώιμη ΥΕ ΙΙΙΓ. Κεραμεική της ίδιας περιόδου, μεταξύ της οποίας πολυάριθμα γραπτά όστρακα, βρέθηκε επίσης στην ανωφέρεια του κτιρίου, σε έναν πιθανώς ανοιχτό χώρο, ενώ η κατανομή των ευρημάτων μέσα στο ίδιο το κτίριο υποδεικνύει την ύπαρξη ορόφου. Επιπλέον, η ανθρωπολόγος M. Liston μελέτησε τα ανθρώπινα οστά.

Αναζήτηση συνανηκόντων Μυκηναϊκών οστράκων. Mycenaean pottery: searching for joins.

Τι έτρωγαν οι Μυκηναίοι;

Στο μυκηναϊκό στρώμα καταστροφής από φωτιά που ανεσκάφη τα τελευταία χρόνια στην κορυφή του Ελλανίου Όρους, εντοπίστηκαν ολόκληρα αγγεία, αρκετά από τα οποία περιείχαν απανθρακωμένους σπόρους. Για τον λόγο αυτό, συλλέχθηκε όλο το χώμα από το εσωτερικό των αγγείων, όπως και δείγματα από τις γειτονικές αποθέσεις, αλλά και από εκείνες του μεταγενέστερου ιερού του Διός.

Τα αρχαιοβοτανικά κατάλοιπα που ανακτήθηκαν από τις επιχώσεις αυτές κατά την περασμένη άνοιξη με τη μέθοδο της επίπλευσης είναι ιδιαίτερα πλούσια. Αν και η μελέτη είναι σε εξέλιξη, έχει ήδη επιβεβαιωθεί η παρουσία ποικίλων οσπρίων, όπως η φακή, το κουκί, το λαθούρι και ίσως το μπιζέλι.

Τα νέα δεδομένα συμφωνούν με τις γενικότερες ενδείξεις μιας σημαντικής θέσης των οσπρίων στη διατροφή των ανθρώπων της Ύστερης Εποχής του Χαλκού. Η συνέχιση της μελέτης αναμένεται να αποσαφηνίσει εάν απαντούν και άλλα βασικά είδη (π.χ. δημητριακά, ελιά, άμπελος), και θα επιτρέψει την ένταξη των σημαντικών αυτών ευρημάτων στην ευρύτερη συζήτηση για την Μυκηναϊκή οικιακή οικονομία. Επίσης, αναμένονται νέες πληροφορίες σχετικά με τις τελετουργικές πρακτικές στο ιερό.

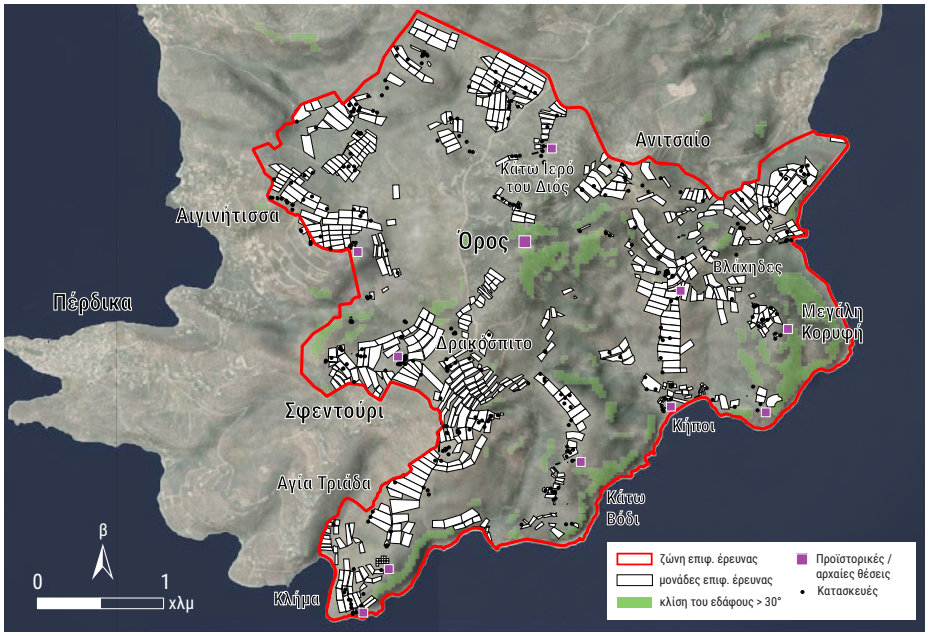
Α. Καραθάνου

Διαλογή αρχαιοβοτανικών καταλοίπων. Sorting of the archaeobotanical remains.

Δείγμα ιζήματος με όσπρια. Sediment sample with pulses.

Περιοχή επιφανειακής έρευνας γύρω από το Ελλάνιον Όρος στη νότια Αίγινα. Η ερευνηθείσα ζώνη (λευκές μονάδες) διπλασιάστηκε σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη — Survey area around the Hellanion Oros in southern Aegina. The surveyed zone (white units) has been doubled compared with the previous years.

Αίγινα, Ελλάνιον Όρος 2026

Το ερευνητικό πρόγραμμα αποτελεί συνεργασία της ΕΑΣΕ με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων, και διεξάγεται υπό τη διεύθυνση των Στ. Χρυσουλάκη και T. Krapf. Στην ερευνητική ομάδα συμμετέχουν οι Λ. Βοκοτόπουλος, Σ. Μιχαλοπούλου και J. André, με την επιστημονική υποστήριξη του F. de Polignac. Την επίπλευση και διαλογή των αρχαιοβοτανικών καταλοίπων ανέλαβε η Α. Καραθάνου, την μελέτη των ανθρώπινων οστών η M. Liston. Η Χ. Παγώνη ήταν υπεύθυνη για την διαχείριση των ευρημάτων. Επικεφαλής της μίας από τις δύο ομάδες επιφανειακής έρευνας ήταν ο C. Pacheco Martins. Το 2026 συμμετείχαν στο πρόγραμμα οι εξής φοιτητές και φοιτήτριες: Β. Αναγνώστου, Α. Γεωργιτσόπουλος, Ε. Γιαννάκη και Δ. Φιλιππάκη (επίπλευση), B. Krebs, Α. Μηλιώνη και Χ. Παπαβασιλείου (μελέτη των ευρημάτων), T. Baud, Α. Μπήτρου, G. Bolliger, M. A. Μπουρκούλα, S. Carrupt, M. Χαραμή, V. Ferrara, Σ. Φωτιάδης, N. Jakob, Θ. Κουκνάκου, B. Orhan, S. Rabiev, και A. Ritzhaupt (επιφανειακή έρευνα). Τους ευχαριστούμε όλους θερμά. Για την υποστήριξη του προγράμματος οφείλουμε θερμές ευχαριστίες στο Ίδρυμα της ΕΑΣΕ καθώς και στο Ίδρυμα Lagonico.

Το 2026 πραγματοποιήθηκαν επίσης δύο εκδηλώσεις για το κοινό: μια εκδρομή στο Ελλάνιον Όρος στις 9 Μαΐου με τον Σύλλογο Ελβετών Αθήνας, και μια διάλεξη στην Παχειά Ράχη στις 23 Αυγούστου στο πλαίσιο εκδήλωσης του Πολιτιστικού Συλλόγου της Παχειάς Ράχης «Το Ελλάνιον Όρος».

… και νέα δεδομένα από την επιφανειακή έρευνα

Τον Ιούλιο, δύο ομάδες επιφανειακής έρευνας επέστρεψαν στο πεδίο, κυρίως σε μια εκτεταμένη ζώνη νότια του Ελλανίου Όρους, από το Σφεντούρι και τον όρμο του Κλήματος έως τον όρμο των Κήπων, που είναι προσβάσιμος μόνο πεζή. Η περιοχή ήταν ήδη γνωστή ως αρχαιολογική ζώνη από παλαιότερες έρευνες της Εφορείας Αρχαιοτήτων, αλλά δεν είχε ποτέ τεκμηριωθεί στο πλαίσιο εντατικής επιφανειακής έρευνας. Ιδίως στην περιοχή του Κάτω Βοδιού, νότια της οχυρής εγκατάστασης που διερευνήθηκε το 2025, συλλέχθηκαν πολυάριθμα ευρήματα Μυκηναϊκών χρόνων — μια ακόμη ένδειξη για σχετικά πυκνή κατοίκηση της Αίγινας εκείνη την εποχή. Στους Κήπους μια έκπληξη περίμενε την ομάδα: εντοπίστηκαν λαξευμένοι αρχαίοι δόμοι. Αυτοί μπορούν να συσχετιστούν με το ιερό του Ηρακλή που είναι γνωστό από μια επιγραφή.

Παράλληλα, συμπληρώθηκαν τα κενά των προηγούμενων ετών στην υπόλοιπη έκταση της περιοχής των 12 χλμ² που καλύπτει η περιοχή διερεύνησης. Έχει πλέον ερευνηθεί το 21,9% της συνολικής έκτασης σε περισσότερες από 700 μονάδες έρευνας, ενώ ικανό τμήμα της περιοχής δεν είναι δυνατόν να ερευνηθεί λόγω της της πυκνής βλάστησης, της κλίσης και της κρημνώδους μορφολογίας του εδάφους, ή της κάλυψης από κορήματα. Αν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες του εδάφους, είναι αξιοσημείωτο ότι σε περισσότερο από το 90% των μονάδων βρέθηκε κεραμεική. Τα περισσότερα από 52.000 όστρακα που καταμετρήθηκαν καλύπτουν ένα μεγάλο χρονικό εύρος, από το τέλος της Νεολιθικής/την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού έως τις αρχές του 20ου αιώνα. Η μελέτη τους θα συμβάλει στην συγκρότηση μιας λεπτομερούς εικόνας της ιστορίας της κατοίκησης της νότιας Αίγινας. Επίσης, από το 2021 έχουν εντοπιστεί περισσότερες από 350 κατασκευές. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα λατομεία, για την τεκμηρίωση των οποίων εργάστηκαν οι Ch. Chezeaux και J. André.

Συνέχιση της ανασκαφής από το 2027

Από το επόμενο έτος, η ομάδα θα επικεντρωθεί και πάλι στην ανασκαφή στην κορυφή του Ελλανίου Όρους. Πρωταρχικός στόχος είναι να διευκρινιστεί η σχέση του μνημειώδους μυκηναϊκού συγκροτήματος της νότιας πλαγίας, που ερευνήθηκε για πρώτη φορά το 2025, με τον οικισμό καταφυγής. Αφετέρου, ενδιαφέρει η πληρέστερη κατανόηση της λατρευτικής χρήσης της κορυφής – και αυτό αφορά τόσο το αρχαίο ιερό του Διός όσο και τα ίχνη λατρείας της Μέσης και Ύστερης Εποχής Χαλκού.

Abstract

In 2026, the Greek-Swiss project on Hellanion Oros (Aegina) began its second five-year programme, first with the study of the finds from previous years, then with a five-week survey campaign. In total, more than 700 survey units have now been explored in this mountainous and hard-to-access area; more than 350 structures have been recorded and more than 52,000 potsherds counted, bearing witness to intense activity over the last five millennia. The team concentrated mainly on the area south of the mountain, where a dense concentration of Mycenaean pottery was detected at Kato Vodi, and ancient blocks were identified at Kipoi; they probably belong to a small sanctuary of Herakles whose existence was already known from an inscription.

Αίγινα
Ελλάνιον Όρος

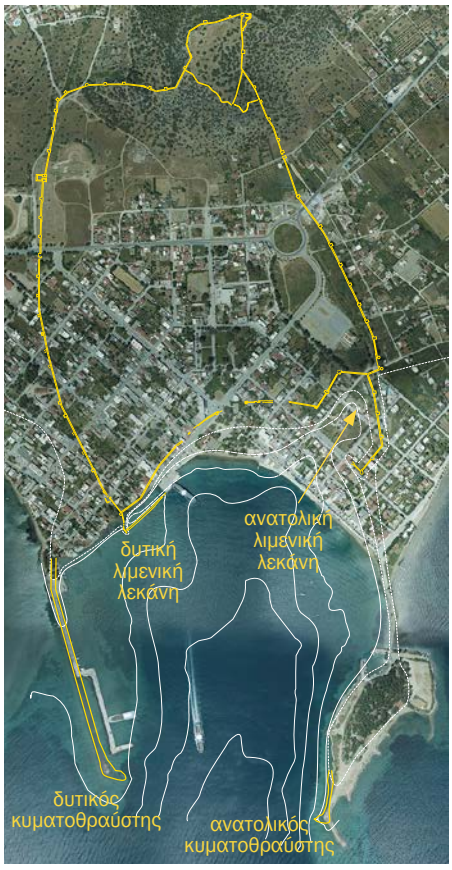
Υποβρύχιες έρευνες στον αρχαίο λιμένα της Ερέτριας

Sylvian Fachard – Ελένη Σπ. Μπάνου, με τη συμμετοχή των Claudio Pacheco Martins – Γεώργιος Αλεξόπουλος – Fabien Langenegger – Julien Pfyffer – Thierry Theurillat

Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, μια ομάδα αρχαιολόγων και δυτών της ΕΑΣΕ και της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων καταδύθηκε στο λιμάνι της Ερέτριας, με σκοπό την τεκμηρίωση των αρχαίων καταλοίπων. Το *Eretria Harbour Project*, που υλοποιείται σε συνεργασία με το Ίδρυμα Octopus, αποσκοπεί στην καλύτερη κατανόηση των λιμενικών εγκαταστάσεων, της οργάνωσής τους και της εξέλιξής τους στον χρόνο.

Οι κυματοθραύστες

Το αρχαίο λιμάνι της Ερέτριας οριοθετείται από δύο κυματοθραύστες με πρανή, οι οποίοι το προστατεύουν από τους ανατολικούς και δυτικούς ανέμους, μειώνοντας την ένταση του κυματισμού και περιορίζοντας την επίδρασή του στο λιμάνι. Αποτελούνται από σωρούς ακατέργαστων λίθων, οι οποίοι σχηματίζουν εκτεταμένα πρανή, που αρχικά εξείχαν από την επιφάνεια της θάλασσας, αλλά σήμερα βρίσκονται βυθισμένα λόγω της ανόδου της στάθμης της κατά περίπου 2 μ. από την αρχαιότητα. Ο δυτικός κυματοθραύστης, μήκους περίπου 600 μ., εδράζεται σε πλάκες ψαμμίτη, ενός πετρώματος που μαρτυρεί την ύπαρξη αρχαίας ακτογραμμής, η οποία απολιθώθηκε μέσω της φυσικής συγκόλλησης των ιζημάτων από τη δράση της παλίρροιας. Αντίστοιχοι ψαμμίτες απαντούν σε αφθονία και στην ανατολική πλευρά του λιμανιού, όπου χρησιμοποιήθηκαν ως υπόβαθρο για τον ανατολικό κυματοθραύστη. Η διερευνητική τομή που πραγματοποιήθηκε στο άκρο του τελευταίου, εκεί όπου η κατασκευή διευρύνεται σχηματίζοντας την κεφαλή του κυματοθραύστη, συνέβαλε στην καλύτερη κατανόηση των κατασκευαστικών τεχνικών. Οι πρώτες σειρές λίθων εδράζονται απευθείας πάνω σε συμπυκνωμένες αμμώδεις προσχώσεις. Πάνω από αυτές, οι λίθοι είναι τοποθετημένοι χωρίς εμφανή διάταξη, σχηματίζοντας μια σχετικά επίπεδη επιφάνεια έκτασης άνω των 400 τ.μ. Η επιφάνεια αυτή πιθανότατα επέτρεπε τη διέλευση πάνω στον κυματοθραύστη κατά τη διάρκεια της κατασκευής και της συντήρησής του. Παραμένει, ωστόσο, άγνωστο αν φιλοξενούσε και άλλες κατασκευές, όπως έναν αμυντικό πύργο ή έναν φάρο.

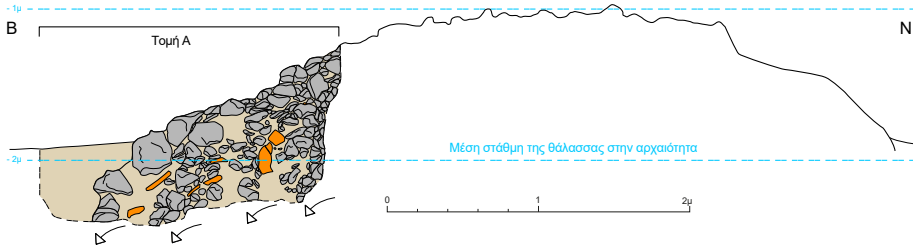

Αεροφωτογραφία της Ερέτριας με αποτύπωση των οχυρώσεων και των λιμενικών κατασκευών.
Aerial view of Eretria with the fortifications and harbour structures overlaid.

Η δυτική λιμενική λεκάνη

Στο εσωτερικό του λιμανιού, κοντά στην ακτή, οι Ερετριείς διαμόρφωσαν αρκετές λιμενολεκάνες για την εξυπηρέτηση διαφορετικών αναγκών. Οι έρευνες επικεντρώθηκαν στη μακρά λιμενική κατασκευή (M11), μήκους άνω των 130 μ., η οποία εκτεινόταν παράλληλα προς την ακτή και σήμερα βρίσκεται βυθισμένη, οριοθετώντας τη δυτική λιμενολεκάνη. Διερευνητική τομή που ανοίχτηκε στην εσωτερική πλευρά αυτής της κατασκευής δείχνει ότι αποτελείται από συσσωρευμένα υλικά: λίθους διαφόρων μεγεθών, αναμεμειγμένους με πολυάριθμα θραύσματα αμφορέων και κεραμίδων. Η παρουσία απορριμμάτων λάξευσης από τα λατομεία μαρμάρου τύπου *Fior di Pesco*, τα οποία βρίσκονται δυτικά της πόλης και ήταν σε χρήση κυρίως κατά τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο, υποδηλώνει ότι η συγκεκριμένη κατασκευή είτε επισκευάστηκε είτε κατασκευάστηκε κατά τον 1ο–2ο αι. μ.Χ. Η χρονολόγηση αυτή επιβεβαιώνεται από τα θραύσματα αμφορέων που εντοπίστηκαν εγκλωβισμένα στους λίθους που σχηματίζε το πρανές της κατασκευής.

Η λιμενολεκάνη οριοθετούνταν στα δυτικά από μια γωνιώδη κατασκευή αποτελούμενη από τρεις τοίχους (M8-M12-M9). Αυτή βρισκόταν στην προέκταση του κυκλικού πύργου του λιμανιού (M7), που προστάτευε τη νοτιοδυτική γωνία της οχύρωσης της πόλης. Η περιοχή του M12 έχει δυστυχώς διαταραχθεί σε μεγάλο βαθμό από σύγχρονες εργασίες εκβάθυνσης, με αποτέλεσμα σήμερα να δίνει την εντύπωση ενός άτακτου σωρού κρο-

Τομή B–N στον κυματοθραύστη M11, όπου διακρίνονται διαδοχικές αποθέσεις αργών λίθων.
North–south section through breakwater M11, showing successive dumps of rubble.

Το λιμάνι της Ερέτριας

Οργάνωση

Ημερομηνίες: 31.08–18.09.2026

Διεύθυνση: Ε. Σπ. Μπάνου (Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων), S. Fachard (ΕΑΣΕ).

Συμμετέχοντες: Γ. Αλεξόπουλος (ΕΕΑ), J. Pfyffer, F. Langenegger, C. Georges, Ph. Henry, S. Rousseau, A. Guinand, M. Chalas (Octopus), C. Pacheco Martins (Παν/μιο Λωζάννης), T. Theurillat (ΕΑΣΕ), Ι. Μπαϊρακτάρης (ΕΚΠΑ).

Stagiaires: C. Bihel, A. Cambon (Παν/μιο Neuchâtel), A. Thorez (Παν/μιο Λωζάννης), Χ. Καλλιοντζή (Παν/μιο Θεσσαλίας), Α. Μπράτης (ΕΚΠΑ).

καλοπαγών ογκόλιθων. Ωστόσο, οι εργασίες καθαρισμού υποδεικνύουν ότι οι ογκόλιθοι αυτοί αποτελούσαν τμήμα μιας προβλητας, η οποία εδραζόταν σε πυκνή στρώση λίθων και συνδεόταν στα βόρεια με τη στεριά.

Απολογισμός και ερευνητική περίοδος 2027

Μετά από τρεις ερευνητικές περιόδους, το *Eretria Harbour Project* έχει συμβάλει στην αποτύπωση των βυθισμένων πλέον αρχαίων λιμενικών κατασκευών και στην καλύτερη κατανόηση της οργάνωσης του λιμανιού της αρχαίας Ερέτριας, ενώ παράλληλα έχει προσφέρει σε αρκετούς φοιτητές εκπαίδευση στην υποβρύχια αρχαιολογία.

Με βάση τα μέχρι σήμερα ερευνητικά δεδομένα, διαμορφώνεται πλέον μια σαφής εικόνα ενός εκτεταμένου λιμανιού, 700.000 τ.μ., ενός από τα μεγαλύτερα της Μεσογείου, το οποίο προστατευόταν στα ανατολικά και δυτικά από δύο μεγάλους κυματοθραύστες με πρανή. Ο χώρος αυτός πιθανότατα λειτουργούσε ως εξωτερικός λιμένας, όπου τα μεγάλα εμπορικά πλοία αγκυροβολούσαν σε προστατευμένο, εν αναμονή της εκφόρτωσης των φορτίων τους. Πιο κοντά στην ακτή, διάφορες λιμενικές κατασκευές οριοθετούσαν διακριτές λιμενολεκάνες. Η δυτική η οποία σήμερα βρίσκεται εξ ολοκλήρου κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, προστατευόταν στα νότια από έναν μακρύ κυματοθραύστη με πρανή, ο οποίος πιθανότατα επέτρεπε τον ελλιμενισμό μικρότερων σκαφών. Στα ανατολικά, μια δεύτερη λιμενολεκάνη, πιο μέσα στην ξηρά και οριοθετημένη από προέκταση της οχύρωσης της πόλης, προσέφερε έναν αβαθή και πιο προστατευμένο χώρο αγκυροβολίας. Αν και συχνά χαρακτηρίζεται ως «στρατιωτικός λιμένας», η λιμενολεκάνη αυτή παραμένει ελάχιστα γνωστή. Μόνο οι ανασκαφές στην ξηρά θα επιτρέψουν να προσδιοριστούν με μεγαλύτερη ακρίβεια η διαμόρφωση και οι εγκαταστάσεις της. Ανάμεσα στις δύο αυτές λιμενολεκάνες εκτεινόταν μια μεγάλη αμμώδης παράκτια ζώνη, η οποία σήμερα βρίσκεται στην ξηρά, αλλά ενδέχεται κατά την αρχαιότητα να περιλάμβανε μια επιπλέον λιμενολεκάνη, που πιθανώς λειτουργούσε ως εμπορικός λιμένας κοντά στην αγορά της πόλης. Οι λιμενικές αυτές εγκαταστάσεις πιθανότατα συμπληρώνονταν από ξύλινες προβλήτες, αποβάθρες και ναυπηγικές ράμπες για την ανέλκυση των πλοίων, ενδεχομένως δε και από μια δεξαμενή επισκευής πλοίων.

Η χρονολόγηση των επιμέρους κατασκευών βρίσκεται ακόμη υπό διερεύνηση. Ωστόσο, τα ανασκαφικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν το 2026 δείχνουν ότι το λιμάνι της Ερέτριας εξακολουθούσε να χρησιμοποιείται και να συντηρείται κατά τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο, μαρτυρώντας την ανάκαμψη που γνώρισε η πόλη την εποχή αυτή. Μια συμπληρωματική ερευνητική περίοδος, το 2027, θα επιτρέψει τη συνέχιση της διερεύνησης του λιμανιού, με ιδιαίτερη έμφαση στο, λιγότερο γνωστό, ανατολικό του τμήμα, και θα συμβάλει στην αποσαφήνιση της οργάνωσης και της χρονολόγησής του.

Abstract

For the third consecutive year, underwater surveys and test excavations have been carried out in the ancient harbour of Eretria. The investigations shed light on the construction techniques of the two large rubble-mound breakwaters, founded on beachrock, and provide evidence of repairs to the dam in the western harbour basin during the Roman Imperial period. The findings reveal a harbour covering 70 hectares, making it one of the largest in the Mediterranean. It was divided into several basins, which future research campaigns will investigate in detail.

Τα υλικά της αρχαιότητας στο μικροσκόπιο της επιστήμης
Materials of the Past: Antiquity under the Microscope

Alice Clinch – Azzurra Scarci – Jérôme André

Η μελέτη των καταλοίπων του παρελθόντος δεν αφορά μόνο τους αρχαιολόγους και τους ιστορικούς. Όλο και περισσότεροι και πιο εξειδικευμένοι κλάδοι των επιστημών της ζωής και της Γης συμβάλλουν στον εντοπισμό ιχνών από υλικά που φθείρονται με τον χρόνο ή δεν είναι ορατά με γυμνό μάτι, αλλά και στην ανασύνθεση της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον του μέσα στις χιλιετίες. Πέρα από την τεχνική τους συμβολή, οι επιστήμονες αυτοί προσφέρουν μια νέα ματιά στην αρχαιότητα και εμπλουτίζουν τα ερωτήματα και τις μεθόδους της αρχαιολογίας. Ας γνωρίσουμε μερικούς από τους ειδικούς που συμμετέχουν στις έρευνες που βρίσκονται σε εξέλιξη.

The study of the remains of the past is not the preserve of archaeologists and historians alone. Increasingly diverse and specialised fields of the life and earth sciences are being called upon to reveal faint traces of perishable materials or of evidence invisible to the naked eye, or to reconstruct how humans have interacted with their environment over the millennia. Far more than providing technical support, these scientists bring a fresh perspective on antiquity and enrich both the questions and the methods of archaeology. Here are portraits of some of the specialists involved in ongoing research.

Χάλκινο εγχειρίδιο με λαβή από ελεφαντόδοντο. Bronze dagger with ivory hilt.

Πήλινο ειδώλιο με γραπτή διακόσμηση. Painted terracotta figurine.

2 cm

Αναθηματικά πήλινα ειδώλια υπό το φως των ακτίνων Χ: ένα πολύχρωμο παρελθόν

Οι ανασκαφές στην Αμάρυνθο έφεραν στο φως μια εντυπωσιακή συλλογή μικρών πήλινων ειδωλίων που, ως επί το πλέιστον, αναπαριστούν γυναικείες μορφές. Σχεδόν 2.500 χρόνια αργότερα, ορισμένα διατηρούν ακόμη ίχνη χρωστικών ουσιών που είχαν χρησιμοποιηθεί για το χρωματισμό τους.

Για να αποκαλύψει τα μυστικά των χρωμάτων τους, η Alice Clinch χρησιμοποίησε μια φορητή συσκευή φθορισμού ακτίνων Χ. Η μέθοδος αυτή δεν προκαλεί καμία φθορά και επιτρέπει τον εντοπισμό των χημικών στοιχείων που περιέχονται σε κάθε βαφή, συμβάλλοντας έτσι στην αναγνώριση ορισμένων χρωστικών. Στην αρχαία Ελλάδα, οι χρωστικές προέρχονταν από φυσικά χρωματισμένα χώματα ή σπάνια ορυκτά. Τα υλικά αυτά πλένονταν και αλέθονταν σε πολύ λεπτή σκόνη και στη συνέχεια αναμειγνύονταν με ένα συνδετικό υλικό, ώστε να παραχθεί η βαφή.

Ορισμένες χρωστικές είναι τοπικές, ενώ άλλα, σπανιότερα υλικά έπρεπε να εισαχθούν από μακρινές περιοχές, όπως η Αίγυπτος. Τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν ότι κανένα δεν είχε διακοσμηθεί με τον ίδιο τρόπο. Οι τεχνίτες χρησιμοποιούσαν άλλοτε τις χρωστικές αυτούσιες και άλλοτε τις αναμείγνυαν, δημιουργώντας μια μεγάλη παλέτα αποχρώσεων. Εντοπίστηκε, μεταξύ άλλων, κιννάβαρι, μια σπάνια και ακριβή κόκκινη χρωστική, η οποία θα πρέπει να είχε μεταφερθεί από τη μακρινή Ισπανία ή την Ανατολία. Τα γραπτά διακοσμητικά στοιχεία προσφέρουν επίσης πολύτιμες πληροφορίες για την ενδυμασία και τον καλλωπισμό της εποχής: υφάσματα με σχέδια, ροδαλά μάγουλα, βαμμένα χείλη... Τα ειδώλια αποκαλύπτουν έτσι μια λιγότερο γνωστή όψη της γυναικείας ενδυμασίας και του καλλωπισμού στην αρχαιότητα.

Τα ειδώλια, τα οποία τοποθετούνταν στον ναό ως αφιερώματα στη θεά, μαρτυρούν, με τη ζωντάνια των χρωμάτων τους και την ποικιλία των υλικών τους, το υψηλό επίπεδο δεξιοτεχνίας των τεχνιτών της εποχής. *A. C.*

Η διαδρομή των αρχαίων μετάλλων: από την εξόρυξη στο αντικείμενο

Ένα μεταλλικό αντικείμενο μπορεί να κρύβει μια ιστορία που δεν μπορεί να διακρίνει κανείς με γυμνό μάτι: πώς κατασκευάστηκε, πώς χρησιμοποιήθηκε και από πού προήλθαν οι πρώτες ύλες του. Στην περίπτωση των αναθημάτων, η μελέτη τους μπορεί επίσης να αποκαλύψει τους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκαν να αφιερωθούν στους θεούς. Η Azzurra Scarci μελετά τα χάλκινα και σιδερένια όπλα και εργαλεία από το ιερό της Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο, συνδυάζοντας την αρχαιολογική παρατήρηση με αρχαιομετρικές αναλύσεις.

Για τη μελέτη χρησιμοποιούνται τόσο μη καταστροφικές όσο και καταστροφικές μέθοδοι. Αρχικά, τα αντικείμενα υποβάλλονται σε ακτινογραφίες, οι οποίες αποκαλύπτουν την εσωτερική τους δομή χωρίς να προκαλούν φθορές και βοηθούν στον σχεδιασμό των αναλύσεων που θα ακολουθήσουν. Για περαιτέρω ανάλυση επιλέχθηκαν δύο χάλκινα αντικείμενα, ένα εγχειρίδιο και μια αιχμή δόρατος, τα αρχαιότερα όπλα που προσφέρθηκαν ως αναθήματα. Η χημική τους ανάλυση θα προσδιορίσει τη σύσταση του κράματος, ενώ η μεταλλογραφία θα εξετάσει τη μικροδομή του μετάλλου και τα ίχνη χύτευσης, σφυρηλάτησης και θερμικής κατεργασίας. Παράλληλα, η ανάλυση των ισοτόπων του μολύβδου θα συμβάλει στον προσδιορισμό της γεωλογικής προέλευσης της πρώτης ύλης. Επιπλέον, μια ομάδα σιδερένιων όπλων και εργαλείων, στην οποία περιλαμβάνονται πολλά μαχαίρια, μελετάται επίσης μέσω χημικών αναλύσεων και μεταλλογραφίας. Παράλληλα, η ανάλυση των ισοτόπων του οσμίου προσφέρει πρόσθετα στοιχεία για τα μεταλλεύματα και την προέλευσή τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να δείξουν πώς κατασκευάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν τα συγκεκριμένα αντικείμενα, αν τα όπλα είχαν χρησιμοποιηθεί πριν την αφιέρωσή τους στο ιερό, και αν τα μαχαίρια συνδέονταν με θυσίες ζώων. *A. S.*

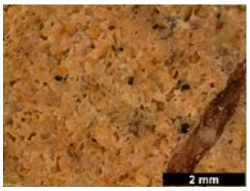
Η A. Scarci και ο X. Γιαννόπουλος εξετάζουν την ακτινογραφία ενός μεταλλικού αντικειμένου.
Examination of an X-ray of a metal object by A. Scarci and H. Giannoulopoulos

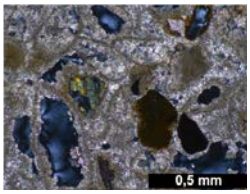

2 cm

Από το λατομείο στον ναό: στα ίχνη των πετρωμάτων της Ερέτριας

Τα κτήρια της αρχαίας Ερέτριας κατασκευάζονταν από ποικίλα υλικά, όπως λίθο, ψημένο και ωμό πηλό, καθώς και ξύλο. Αν και το ξύλο σπάνια διατηρείται, έχουν σωθεί πολλά λίθινα αρχιτεκτονικά μέλη και πήλινα αντικείμενα, η μελέτη των οποίων συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των αρχαίων οικοδομικών τεχνικών, των επιλογών των τεχνιτών και της εξέλιξης της αρχιτεκτονικής.

Για να προσδιορίσουν την προέλευση των λίθων, οι αρχαιολόγοι συνεργάζονται με γεωλόγους, που μελετούν τη σύσταση των πετρωμάτων, κυρίως με μικροσκοπική εξέταση και ισοτοπικές αναλύσεις, και συγκρίνουν τα αποτελέσματα με δείγματα από λατομεία της περιοχής και ολόκληρης της Μεσογείου.

Στην Ερέτρια, οι γεωλόγοι Marilou de Vals και Tommy Vettor ανέλυσαν τους ασβεστόλιθους και τα μάρμαρα. Η συνεργασία αυτή εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα που αποσκοπεί στην ταύτιση των πετρωμάτων που χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαία αρχιτεκτονική. Στόχος είναι η χαρτογράφηση των οικοδομικών υλικών που χρησιμοποιήθηκαν στα μνημεία της πόλης, από την εξόρυξή τους έως την ενσωμάτωσή τους στα κτίρια. Συνδυάζοντας τις γεωλογικές αναλύσεις με την αρχαιολογική μελέτη των οικοδομημάτων, οι ερευνητές μπορούν να ανασυνθέσουν τα δίκτυα προμήθειας οικοδομικών υλικών και να παρακολουθήσουν την εξέλιξή τους μέσα στον χρόνο.

Οι πρώτες αναλύσεις δείχνουν ότι οι Ερετριείς εισήγαν σημαντικές ποσότητες λίθων, ορισμένες φορές από μακρινές περιοχές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εισαγωγές αυτές κάλυπταν την έλλειψη τοπικών πετρωμάτων αρκετά μαλακών και ομοιογενών για τη λάξευση πλούσια διακοσμημένων μελών. Σε άλλες περιπτώσεις, η επιλογή συγκεκριμένων πετρωμάτων υπαγορευόταν από αισθητικά κριτήρια ή από την επιθυμία προβολής πλούτου και κοινωνικού κύρους.

Οι αισθητικές προτιμήσεις, ωστόσο, άλλαζαν με τον χρόνο. Κατά την Ελληνιστική και τη Ρωμαϊκή περίοδο, η διάδοση των πολύχρωμων μαρμάρινων επενδύσεων και η προτίμηση για έντονες χρωματικές αντιθέσεις αύξησαν τη ζήτηση για μάρμαρα με ζωηρές αποχρώσεις. Η περιοχή της Ερέτριας διέθετε πλούσια κοιτάσματα τέτοιων πετρωμάτων. Το κόκκινο μάρμαρο που εξορυσσόταν στην ενδοχώρα, γνωστό ως *fior di pesco*, καθώς και το πρασινόλευκο μάρμαρο από το νότιο τμήμα της Εύβοιας, το περίφημο *cipollino*, εξάγονταν τότε σε ολόκληρη τη Μεσόγειο. *J. A.*

Στο πεδίο και στο Μουσείο: αφηγήσεις πρακτικής άσκησης
Learning by Doing: Field and Museum Stories

Tamara Saggini – Claudio Pacheco Martins – Delphine Ackermann – Jérôme André

Στο πεδίο και στο μουσείο, η πρακτική άσκηση φέρνει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες αρχαιολογίας σε άμεση επαφή με την ουσία του επαγγέλματος. Συνδυάζοντας τη βιωματική μάθηση με την αρχαιολογική έρευνα, αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της εκπαίδευσής τους. Οι μελλοντικοί αρχαιολόγοι γνωρίζουν από κοντά τις προκλήσεις και τον πλούτο της επιτόπιας έρευνας σε εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους, όπως η Ερέτρια και η Αμάρυνθος, αλλά και, πιο πρόσφατα, στην Αίγινα. Υπό την καθοδήγηση και την εποπτεία έμπειρων αρχαιολόγων, οι ασκούμενοι και οι ασκούμενες από ελβετικά και άλλα πανεπιστήμια του εξωτερικού εξοικειώνονται με τα διαφορετικά στάδια της αρχαιολογικής έρευνας, ενώ παράλληλα έρχονται σε επαφή με τα ευρύτερα ερωτήματα που διαμορφώνουν τη σύγχρονη αρχαιολογική έρευνα.

In the field and in the museum, internships immerse archaeology students into the realities of their future profession. Combining hands-on experience with the discovery and interpretation of the past, these activities form a cornerstone of their training. Aspiring archaeologists encounter first-hand the challenges and rewards of fieldwork at emblematic archaeological sites such as Eretria and Amarynthos, and, more recently, on the island of Aegina. Under the close academic supervision of experienced archaeologists, interns from Swiss and international universities become familiar with every stage of archaeological work, from excavation and stratigraphic recording to artefact documentation, drawing, photography, and post-excavation analysis, while engaging with the broader questions that shape contemporary archaeological research.

Πρακτική άσκηση στην κεραμική

Είτε τη αγαπάμε (επειδή χρονολογεί) είτε τη θεωρούμε βάρος (επειδή πιάνει χώρο), η κεραμική είναι πανταχού παρούσα στην αρχαιολογική έρευνα. Όσοι σπουδάζουν αρχαιολογία πρέπει να μάθουν να αναγνωρίζουν την αξία των ταπεινών θραυσμάτων, που συχνά κρύβουν έναν πραγματικό θησαυρό πληροφοριών.

Το 2026, τέσσερα προγράμματα πρακτικής άσκησης έδωσαν σε φοιτητές και φοιτήτριες την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές της μελέτης της κεραμικής. Οι συμμετέχοντες ταξινόμησαν σύνολα ευρημάτων, αναγνώρισαν κεραμικούς τύπους, διερεύνησαν την προέλευσή τους, σχεδίασαν αγγεία, εξέτασαν τις χρήσεις τους και τα χρονολόγησαν. Στην Αίγινα, ο Tobias Krapf εισήγαγε τους ασκούμενους στον κόσμο της μυκηναϊκής κεραμικής. Στο Μουσείο της Ερέτριας, οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν κεραμικό υλικό από δύο διαφορετικές περιόδους. Η πρώτη ενότητα αφορούσε πλούσια σύνολα ευρημάτων από την Αμάρυνθο, που χρονολογούνται από τον 9ο έως τον 6ο αιώνα π.Χ., υπό την καθοδήγηση της Tamara Saggini και του Samuel Verdan. Η δεύτερη επικεντρωνόταν σε υλικό του 5ου και του 4ου αιώνα π.Χ., υπό την επίβλεψη της Claudia Gamma. *T. S.*

Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ενάλιας αρχαιολογίας

Επτά φοιτητές και φοιτήτριες από ελβετικά και ελληνικά πανεπιστήμια συμμετείχαν σε μια ενάλια ανασκαφή, υπό την επίβλεψη του Fabien Langenegger (Laténium) και με την υλικοτεχνική υποστήριξη του Ιδρύματος Octopus. Έτσι, είχαν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις ιδιαιτερότητες της υποβρύχιας αρχαιολογικής έρευνας, από τη χάραξη δοκιμαστικών τομών έως τη χρήση και τη συντήρηση υδροεκτοξευτών και συστημάτων αναρρόφησης ιζημάτων, καθώς και με την αποτύπωση κατασκευών και τη φωτογραφική και τοπογραφική τεκμηρίωσή τους. Παράλληλα, παρακολούθησαν θεωρητικά μαθήματα που τους εισήγαγαν στη θαλάσσια βιολογία, τη φωτογραμμετρία και τη βαθυμετρία. Το πρόγραμμα συμπληρώθηκε από πολυάριθμες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία στην Αθήνα, τον Πειραιά και την Εύβοια.

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος, οι επτά συμμετέχοντες απέκτησαν πιστοποίηση Επιπέδου 1 στην ενάλια αρχαιολογία από τη *Nautical Archaeological Society*. *C. P. M.*

Σεμινάριο επιγραφικής

Για πρώτη φορά, η ΕΑΣΕ διοργάνωσε στην Ερέτρια, από τις 25 Μαΐου έως τις 4 Ιουνίου 2026, εκπαιδευτικό σεμινάριο επιγραφικής. Το πρόγραμμα, υπό την επιστημονική ευθύνη της Delphine Ackermann (Παν/μιο του Poitiers), συγκέντρωσε οκτώ υποψήφιους διδάκτορες από Πανεπιστήμια της Ελβετίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και του Καναδά. Στόχος ήταν να εξοικειωθούν οι νέοι ερευνητές με τη μελέτη των αρχαιοελληνικών επιγραφών στο πεδίο, εμπειρία που σπάνια περιλαμβάνεται στα προγράμματα σπουδών. Η Ερέτρια προσφέρει ιδανικές συνθήκες για μια τέτοια εκπαίδευση, χάρη στον πλούτο, την ποικιλία και την ευκολία πρόσβασης στις επιγραφές της. Το πρόγραμμα περιλάμβανε σεμιναριακές συναντήσεις, μελέτη επιγραφών στο Μουσείο και επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία στην Ερέτρια, την Αμάρυνθο και τη Χαλκίδα. Εργαζόμενοι κυρίως σε ζεύγη, οι υποψήφιοι διδάκτορες μελετούσαν καθημερινά έναν διαφορετικό τύπο επιγραφής, ακολουθώντας όλα τα στάδια της έρευνας, από την περιγραφή του λίθου έως τον σχολιασμό του κειμένου. Στο πρόγραμμα συμμετείχε και ο Thierry Grégor (Παν/μιο του Poitiers), ο οποίος τους εισήγαγε στις τεχνικές λάξευσης και χάραξης επιγραφών, καθώς και στην αναγνώριση των ιχνών των εργαλείων στα μνημεία. Αυτή η συνολική προσέγγιση του ενεπίγραφου αντικειμένου, αν και απαραίτητη για την πλήρη κατανόησή του, κατέχει ακόμη περιορισμένη θέση στην εκπαίδευση των επιγραφολόγων. *D. A.*

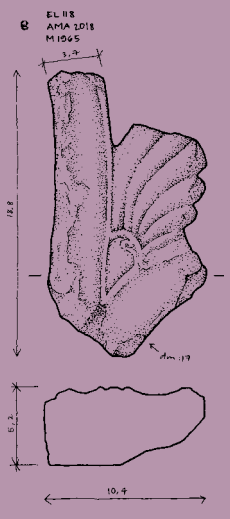
Πρακτική άσκηση αρχαιολογικού σχεδίου

Η εργασία του αρχαιολόγου δεν σταματά στην ανασκαφή ούτε ολοκληρώνεται με την έξοδο του από το Μουσείο. Ένα σημαντικό μέρος της είναι να επικοινωνεί τα αποτελέσματα της έρευνάς του και να τα κάνει προσιτά στο ευρύ κοινό. Και συχνά, μια εικόνα αξίζει όσο χίλιες λέξεις!

Τέσσερις φοιτήτριες και φοιτητές του Πανεπιστημίου Τεχνών της Ζυρίχης (ZHdK) συμμετείχαν σε πρακτική άσκηση αρχαιολογικού σχεδίου, την οποία διοργάνωσε ο J. André από το Πανεπιστήμιο της Λωζάννης. Κατά τη διάρκεια τεσσάρων εβδομάδων, εξοικειώθηκαν με τις αρχές του τεχνικού και αρχιτεκτονικού σχεδίου, μαθαίνοντας να αποδίδουν με ακρίβεια και σε συγκεκριμένη κλίμακα τη γεωμετρία ενός αρχαιολογικού αντικειμένου. Τα σχέδια αυτά δεν αποτελούν απλές απεικονίσεις, αλλά συμβάλλουν στην κατανόηση του τρόπου κατασκευής και χρήσης των αντικειμένων.

Οι συμμετέχοντες δοκίμασαν διάφορες μεθόδους αποτύπωσης και απεικόνισης, από το γραμμικό σχέδιο έως τη φωτογραμμετρία και το ψηφιακό σχέδιο. Στη συνέχεια, δημιούργησαν σχέδια που θα ενταχθούν στις επόμενες εκδόσεις της Σχολής. Κάθε φοιτήτρια και φοιτητής ανέλαβε να απεικονίσει ένα διαφορετικό στάδιο της κατασκευής ενός αρχαίου κτιρίου: από την εξόρυξη της πέτρας στο λατομείο έως τη λάξευση και την τοποθέτηση των λίθων και, τέλος, τον χρωματισμό του κτιρίου.

Μέσα από την απεικόνιση των κινήσεων, των τεχνικών και των διαδοχικών σταδίων της κατασκευής, τα σχέδια αυτά αναδεικνύουν τις διαδικασίες που κρύβονται πίσω από τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και δίνουν ζωή στα μνημεία και στα αντικείμενα που έρχονται στο φως μέσα από την αρχαιολογική έρευνα. *J. A.*

Άρτεμις Αμαρυσία, σχολικές τάξεις και κοινό

Χριστίνα Παγώνη – Tobias Krapf – Δάφνη Βλαντή – Caterina Martini

Επισκόπηση

Κατά την περίοδο 2025–2026, οι εκπαιδευτικές δράσεις και οι πρωτοβουλίες εξωστρέφειας της Σχολής έφτασαν σε περισσότερους από 1.000 μαθητές και επισκέπτες. Αυτές περιλάμβαναν εκπαιδευτικές ξεναγήσεις και δραστηριότητες στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο, επισκέψεις από ξένες αρχαιολογικές σχολές, πανεπιστήμια, συλλόγους και σχολεία του εξωτερικού, καθώς και επισκέψεις σε σχολεία σε όλη την Εύβοια.

AthEre Agora Project

Το πρόγραμμα *AthEre Agora*, που αναπτύχθηκε σε συνεργασία με την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, αξιοποιεί την αρχαιολογία για να αναδείξει την ιστορία, τις σχέσεις και την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της αρχαίας Αθήνας και της Ερέτριας. Απευθύνεται σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από την Αθήνα και την Εύβοια και θα συνεχιστεί το 2026–2027, με νέες, προσαρμοσμένες δραστηριότητες για μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων του δημοτικού.

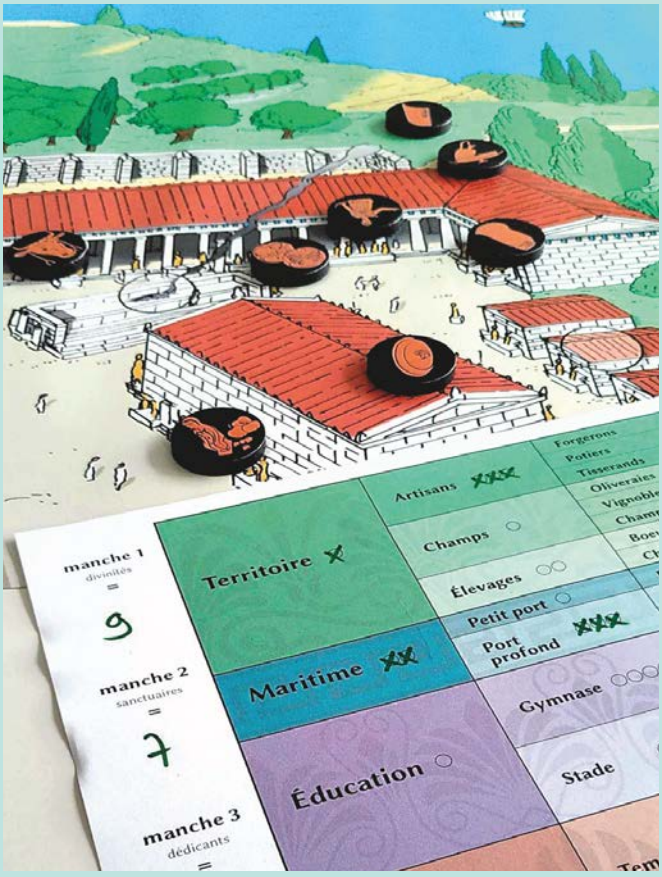
Νέες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες

Σχεδιασμένες από τη Χ. Παγώνη, οι νέες εκπαιδευτικές δραστηριότητες της Σχολής περιλάμβαναν εργαστήριο κοσμηματοποιίας, όπου οι μαθητές γνώρισαν ευρήματα από το Ιερό της Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο και δημιούργησαν τα δικά τους κοσμήματα, εμπνευσμένα από την αρχαιότητα. Για πρώτη φορά, στις δράσεις συμμετείχαν και νηπιαγωγεία της Ερέτριας, με δραστηριότητες γύρω από τον μύθο του Απόλλωνα και της Δάφνης, που συνδυάστηκαν με επισκέψεις στον Ναό του

Με την εύνοια των θεών

Ένα νέο εκπαιδευτικό εργαστήριο, με τη μορφή επιτραπέζιου παιχνιδιού, δημιουργήθηκε για τις σχολικές τάξεις της γαλλόφωνης Ελβετίας. Οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και υποδύονται οικογένειες της Ερέτριας που έχουν όλες τον ίδιο στόχο: να αυξήσουν τη δύναμή τους μέσα στην πόλη. Για να το πετύχουν, πρέπει να κερδίσουν την εύνοια των θεών, δείχνοντάς τους την ευσέβειά τους. Γνωρίζοντας τις θεότητες, οδηγώντας τους πιστούς στα κατάλληλα ιερά και τελώντας σωστά τις τελετουργίες, συγκεντρώνουν πόντους εύνοιας, τους οποίους μπορούν να επενδύσουν στην πόλη. Κάθε οικογένεια πρέπει να τους ξοδέψει με σύνεση. Τι οδηγεί στη νίκη; Η ανέγερση ναών, η επένδυση στη γεωργία ή η χρηματοδότηση πολεμικών τριήρεων; Μια ευκαιρία να ανακαλύψει κανείς την αρχαία θρησκεία μέσα από το παιχνίδι! *C. M.*

Επιτραπέζιο παιχνίδι για την αρχαία θρησκεία — Board game on ancient religion.

Έκθεση «Modern ARTεμις»

Μετά την καλλιτεχνική φιλοξενία (Art Residency) που πραγματοποιήθηκε στην Αμάρυνθο το 2023, διοργανώθηκε στην Αθήνα και τη Χαλκίδα έκθεση εμπνευσμένη από την αρχαιολογική ανασκαφή, με έργα εννέα καλλιτεχνών από την Ελβετία, την Ελλάδα και την Κύπρο: Θ. Αβαριτσιώτης, A. Αχιλλέως Stäubli, N. Niederhauser, f/two – N. & K. Reber, I. Σδούκου, P. Τζανουλίνος, K. Βέλλιου και J. Villiger. Την έκθεση πλαισίωσαν διαλέξεις, ξεναγήσεις και εργαστήρια, ενώ οι Ο. Πολυχρονοπούλου, T. Krapf, I. Κρητικού και Μ. Γιαννουλάκη επιμελήθηκαν και δημοσίευσαν κατάλογο της έκθεσης. Ευχαριστούμε τους Δήμους Ερέτριας, Χαλκιδέων και Αθηναίων, την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, τις Πρεσβείες της Ελβετίας και της Κύπρου, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Εύβοιας, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, την Αρχιεπισκοπή Αθηνών, καθώς και τις ελληνικές εταιρείες που υποστήριξαν το εγχείρημα. *T. K.*

Έκθεση «Modern ARTεμις» στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων — “Modern ARTεμις” exhibition at the Arts Centre of the City of Athens.

Απόλλωνα Δαφνηφόρου. Η πρωτοβουλία αυτή οδήγησε και στον σχεδιασμό ενός οργανωμένου εκπαιδευτικού προγράμματος για νηπιαγωγεία, με θέμα την αρχαιολογία, τη μυθολογία και την πολιτιστική κληρονομιά της Ερέτριας.

Εκπαιδευτικές δράσεις στα νηπιαγωγεία της Ερέτριας — Educational activities with the kindergartens of Eretria.

32ο Συνέδριο ΕΑΑ 2026

Τον Αύγουστο του 2026, η Σχολή συνέβαλε στη διοργάνωση συνεδρίας στο συνέδριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Αρχαιολόγων (ΕΑΑ), με τίτλο «Making Archaeology Accessible: Education, Outreach and Engagement in the Field and in the Museum». Τη συνεδρία διοργάνωσαν οι Η. Βικτωράτου (ASCSA), Χ. Παγώνη (ΕΑΣΕ) και Κ. Κατσαρέλια (ΕΑΣΕ, Πανεπιστήμια Fribourg και Lille). Το πρόγραμμα περιλάμβανε 16 προφορικές παρουσιάσεις και 8 ανακοινώσεις σε μορφή πόστερ, με συμμετέχοντες από 17 χώρες. Οι παρουσιάσεις ανέδειξαν τρόπους ουσιαστικής σύνδεσης της αρχαιολογίας με τα σχολεία, τις τοπικές κοινότητες και το ευρύτερο κοινό, μέσα από βιωματικές δραστηριότητες, την τέχνη και τις νέες τεχνολογίες.

Ημερίδα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Εύβοιας

Το εκπαιδευτικό έργο της Σχολής κατά την τελευταία τριετία παρουσιάστηκε σε συνέδριο αφιερωμένο στην τοπικότητα και τη συμμετοχή των τοπικών σχολικών κοινοτήτων, το οποίο διοργανώθηκε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Εύβοιας. Για το επόμενο έτος προγραμματίζεται ενημερωτική ημερίδα στη Βόρεια Εύβοια, με στόχο να γνωρίσουν οι εκπαιδευτικοί και τα δημοτικά σχολεία της περιοχής τα προγράμματα της Σχολής.

Μελλοντικά Σχέδια

Η νέα σχολική χρονιά ξεκίνησε με ενημερωτικές συναντήσεις με εκπαιδευτικούς και νέες δραστηριότητες για μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων του δημοτικού. Οι θεματικές τους καλύπτουν τον αποικισμό, τη γραφή, το εμπόριο και τις σχέσεις της Εύβοιας με τη Μεσόγειο από τη Γεωμετρική έως την Κλασική περίοδο. Συνδεδεμένες με τα σχολικά προγράμματα σπουδών, φέρνουν την τοπική αρχαιολογία και ιστορία πιο κοντά στους μαθητές μέσα από τη βιωματική μάθηση. Στα επόμενα σχέδια περιλαμβάνονται η συνέχιση του προγράμματος *AthEre Agora*, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα νηπιαγωγεία της Ερέτριας και η δημιουργία νέου υλικού, όπως ένα φυλλάδιο με κουίζ και ένα σύντομο έντυπο για το Ιερό της Αρτέμιδος.

Στηρίζοντας την έρευνα, χτίζοντας το μέλλον

Sylvian Fachard – Pascal Broulis – Thierry Theurillat

Οι δραστηριότητες της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα (ΕΑΣΕ) δεν θα μπορούσαν να αναπτυχθούν χωρίς τη σταθερή στήριξη θεσμών και συνεργατών στην Ελβετία και στην Ελλάδα. Μια ανασκαφή διαρκεί λίγες εβδομάδες, όμως η μελέτη, η συντήρηση και η δημοσίευση των αποτελεσμάτων της απαιτούν χρόνια, ενίοτε δεκαετίες. Για να διασφαλίσει τη συνέχεια του έργου της, η ΕΑΣΕ χρειάζεται υποστηρικτές και εταίρους. Άλλοι στηρίζουν τη λειτουργία της Σχολής, άλλοι χρηματοδοτούν την έρευνα και άλλοι καθιστούν δυνατή μια έκθεση ή την απόκτηση υποδομών. Από το 1964, η ΕΑΣΕ βρίσκεται σε διαρκή αναζήτηση μέσων χρηματοδότησης. Καθοριστικό ρόλο σε αυτό διαδραματίζει το Ίδρυμα της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα, που ιδρύθηκε το 1983 για να εξασφαλίζει τους απαραίτητους πόρους με τη στήριξη δωρητών, ιδρυμάτων, επιχειρήσεων και ελβετικών Πανεπιστημίων. Πρόκειται για ένα σύνθετο μοντέλο χρηματοδότησης, που στηρίζει το έργο της Σχολής εδώ και δεκαετίες, το οποίο καλείται πλέον σήμερα να ανταποκριθεί σε νέες προκλήσεις.

Η έρευνα σε βάθος χρόνου

Κατά τα πρώτα 18 χρόνια (1964–1982), η Ελβετική Αρχαιολογική Αποστολή και, στη συνέχεια, η ΕΑΣΕ, στηρίζονταν αποκλειστικά στο Εθνικό Ίδρυμα Επιστημονικής Έρευνας της Ελβετίας (SNF). Στις ετήσιες επιχορηγήσεις για την έρευνα προστέθηκαν έκτακτες δωρεές για την αγορά οικοπέδων για τις ανασκαφές στην Ερέτρια. Η σταθερή ετήσια στήριξη του SNF για την «Ανασκαφή της Ερέτριας» συνεχίστηκε έως τη δεκαετία του 2000. Έκτοτε, το SNF χρηματοδοτεί κυρίως τριετή ή τετραετή ερευνητικά προγράμματα. Το μοντέλο αυτό επιτρέπει την τακτική ανανέωση των ερευνητικών ερωτημάτων και ομάδων, επιβάλλει όμως την οργάνωση της έρευνας σε κύκλους, περιορίζοντας το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Το έργο της ΕΑΣΕ, ωστόσο, είναι εξ ορισμού διαχρονικό. Στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή τους, στόχος είναι να ανασυσταθούν σταδιακά όλες οι όψεις της ανθρώπινης παρουσίας, από τους πρώτους οικισμούς έως την Ύστερη Αρχαιότητα. Το μακρόπνοο αυτό εγχείρημα κινητοποιεί ειδικούς πολλών κλάδων: αρχαιολόγους, νομισματολόγους, επιγραικούς, αρχαιοζωολόγους και συντηρητές. Η έρευνα απαιτεί συνεχή στήριξη, που δεν εξασφαλίζεται πάντα με περιοδική χρηματοδότηση.

Θεσμικές ρίζες στην Ελβετία

Από την ίδρυσή της, τη διεύθυνση της ΕΑΣΕ αναλαμβάνει Καθηγητής ή Καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας ελβετικού Πανεπιστημίου. Η έδρα της Σχολής βρισκόταν αρχικά στο Πανεπιστήμιο της Βασιλείας, με διευθυντή τον Karl Schefold από το 1964, και μεταφέρθηκε το 1982 στο Πανεπιστήμιο της Λωζάννης, όπου δίδασκε ο νέος διευθυντής, Pierre Ducrey. Έκτοτε, το Πανεπιστήμιο της Λωζάννης αποτελεί έναν σταθερό αλλά διακριτικό πυλώνα της ΕΑΣΕ στην Ελβετία. Της παρέχει υπηρεσίες και λογιστηρίου, υποδομές, καλύπτει μέρος της θέσης του Διευθυντή ως Καθηγητή, και συχνά, θέσεις βοηθών. Μέσω του Ιδρύματος για το Πανεπιστήμιο της Λωζάννης, στηρίζει επίσης τις επιστημονικές ανταλλαγές και τις δράσεις εξωστρέφειας του Πανεπιστημίου.

Και άλλα Πανεπιστήμια συμβάλλουν σε αυτή την προσπάθεια. Από το 1985, τα Πανεπιστήμια της Βασιλείας, της Βέρνης, της Γενεύης, του Fribourg, του Neuchâtel και της Ζυρίχης συνεισφέρουν στα λειτουργικά έξοδα της Σχολής, ιδίως της έδρας της στην Αθήνα και του «Σπιτιού της ανασκαφής» στην Ερέτρια.

Μετά από μια πρώτη άμεση επιχορήγηση το 2006, η οποία ανανεώθηκε το επόμενο έτος, η ΕΑΣΕ λαμβάνει από το 2008 τετραετείς χρηματοδοτήσεις, οι οποίες περιλαμβάνονται στην επίσημη πρόταση για την προώθηση της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας που η κυβέρνηση υποβάλλει στα Ομοσπονδιακά Κοινοβούλια.

Επενδύοντας στη νέα γενιά

Η εκπαίδευση των αρχαιολόγων του αύριο αποτελεί βασικό σκέλος της αποστολής της ΕΑΣΕ. Κάθε καλοκαίρι, φοιτητές και φοιτήτριες ελβετικών Πανεπιστημίων κάνουν τα πρώτα τους βήματα στο πεδίο, στις ανασκαφές της Ερέτριας και της Αμαρύνθου. Για ορισμένους, η εμπειρία αυτή γίνεται αφετηρία μιας επιστημονικής σταδιοδρομίας. Το SNF διαδραματίζει και εδώ καθοριστικό ρόλο. Μέσα από τα προγράμματά του για νέους ερευνητές (υποτροφίες διδακτορικών

Μια έδρα στο «Ελβετικό Κέντρο»

Ύστερα από σχεδόν σαράντα χρόνια, η έδρα της ΕΑΣΕ μεταφέρθηκε το 2026 από το διαμέρισμα της οδού Σκαραμαγκά στην Αθήνα, το οποίο χρησιμοποιείται πλέον για τη φιλοξενία ερευνητών. Το διαμέρισμα είχε παραχωρηθεί ως δωρεά στη Σχολή το 1987 από τον Hellmut Baumann, διακεκριμένο φιλέλληνα.

Η νέα έδρα της ΕΑΣΕ, στο *Ελβετικό Κέντρο*, αποτελεί και αυτή καρπό γενναιόδωρης υποστήριξης. Η αγορά της κατέστη δυνατή το 2026 χάρη στη συμβολή τριών καθοριστικών πηγών χρηματοδότησης:

— Το κληροδότημα της Victorine Clairmont von Gonzenbach, το οποίο περιήλθε στη Σχολή το 2016, μετά τον θάνατό της.
— Σημαντική ήταν επίσης η συμβολή του Καντονιού του Βω.
— Τέλος, το ελβετικό Ίδρυμα Evangelos Pistiolis, που προωθεί τις πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ Ελβετίας και Ελλάδας, με ιδιαίτερη έμφαση στην ιστορία και την αρχαιολογία, συνέβαλε καθοριστικά στην αγορά της νέας έδρας της Σχολής στην Αθήνα.

Η μετεγκατάσταση της ΕΑΣΕ αναδεικνύει μια λιγότερο ορατή πλευρά της ελβετικής αρχαιολογικής παρουσίας στην Ελλάδα: τη σημασία της συνδυασμένης στήριξης από δημόσιους φορείς και ιδιώτες, καθένας από τους οποίους συμβάλλει με διαφορετικό τρόπο.

σπουδών και μεταδιδακτορικής κινητικότητας, επιχορηγήσεις Ambizione), επιτρέπει σε μέλη των ομάδων της ΕΑΣΕ να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν δικά τους προγράμματα. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλει τόσο στην εμβάθυνση της γνώσης μας για τους αρχαιολογικούς χώρους όσο και στην επαγγελματική εξέλιξη των νέων ερευνητών, ανοίγοντάς τους τον δρόμο προς την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία.

Οι νεότεροι αρχαιολόγοι μπορούν να λάβουν υποτροφίες έρευνας και διαμονής στην Ελλάδα από ακαδημαϊκές εταιρείες και πανεπιστημιακά ιδρύματα, όπως τα Ιδρύματα Lagonico και Afenduli του Πανεπιστημίου της Λωζάννης, η Ένωση Jean-Gabriel Eynard στη Γενεύη, το Ίδρυμα για την Κλασική Αρχαιολογία και το ταμείο Dr Daniel Schuhmann στη Βασιλεία.

Το Ίδρυμα της ΕΑΣΕ χορηγεί επίσης υποτροφίες, χάρη σε κεφάλαια και κληροδοτήματα δωρητών, όπως οι υποτροφίες Clairmont von Gonzenbach και Voukoleia. Τέλος, από το 1996 έως το 2024, το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος χρηματοδότησε ένα γενναιόδωρο πρόγραμμα υποτροφιών, από το οποίο επωφελήθηκαν αρκετές γενιές νέων αρχαιολόγων.

Σε μια εποχή όπου τα πρώτα χρόνια της σταδιοδρομίας χαρακτηρίζονται από επισφάλεια, οι υποτροφίες αυτές προσφέρουν πολύτιμο χρόνο για τη μελέτη ευρημάτων, την έρευνα σε αρχεία, τη διαμονή στην Ελλάδα ή την προετοιμασία μιας δημοσίευσης. → https://www.esag.swiss/scholarships

Αγορές, κτίρια, δημοσιεύσεις, εκθέσεις: έκτακτες δωρεές με διαρκές αποτύπωμα

Μια τρίτη μορφή στήριξης καλύπτει συγκεκριμένες, έκτακτες ανάγκες, αφήνοντας όμως διαρκές αποτύπωμα. Στην Ερέτρια, στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές του 1990, ο Ελβετός βιομήχανος Hellmut Baumann χρηματοδότησε το στέγαστρο που προστατεύει την «Οικία των Μωσαϊκών», ενώ η Loterie Romande την επέκταση των αιθουσών του Μουσείου της Ερέτριας και την ανακαίνιση του «Σπιτιού της ανασκαφής». Το 2014, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Πολιτισμού και η ΕΑΣΕ χρηματοδότησαν από κοινού την επανέκθεση του Μουσείου της Ερέτριας και την αναδιοργάνωση των αποθηκών του. Δέκα χρόνια αργότερα, οι αποθήκες είναι γεμάτες και δεν χωρούν πλέον τα νέα ευρήματα. Η επέκτασή τους βρίσκεται υπό προετοιμασία και έχει ξεκινήσει η αναζήτηση του ενός εκατομμυρίου ελβετικών φράγκων που απαιτείται. Το 2025, το Κοινωφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού Έργου έκανε την πρώτη δωρεά και ακολούθησε η Κρατική Γραμματεία Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας (SERI).

Κάθε ανασκαφή στην Ελλάδα προϋποθέτει πρώτα την εξασφάλιση της γης. Στην Ερέτρια, το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα της Οικογένειας Sandoz συνέβαλε στην αγορά αρκετών οικοπέδων, όπου αποκαλύφθηκαν μεταξύ 2009 και 2015 τα ρωμαϊκά λουτρά της πόλης, ενώ το 2015 το Ίδρυμα Isaac Dreyfus-Bernheim χρηματοδότησε την αγορά οικοπέδων στην Αμάρυνθο. Από το 2021, το SERI στηρίζει επίσης την αγορά γης, επιτρέποντας στην ΕΑΣΕ να ξεκινήσει ανασκαφές μεγάλης κλίμακας στο ιερό της Αρτέμιδος.

Έπειτα από χρόνια έρευνας, τα αποτελέσματα δημοσιεύονται σε επιστημονικές εκδόσεις, ενίοτε συνοδευόμενα από κάποια έκθεση ή ένα ντοκιμαντέρ για το ευρύτερο κοινό. Αυτό συνέβη το 2010 με τις εκθέσεις στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και στο Antikenmuseum της Βασιλείας και, πρόσφατα, με την ταινία για την ανακάλυψη του ιερού της Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο. Τα εγχειρήματα αυτά δεν θα είχαν πραγματοποιηθεί χωρίς τη συμβολή γενναιόδωρων χορηγών, με πρώτους το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα της Οικογένειας Sandoz και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

Τρεις χρονικοί ορίζοντες, μια εύθραυστη ισορροπία

Δημόσιοι φορείς και Πανεπιστήμια για τη διάρκεια, SNF και υποτροφίες ιδρυμάτων για τα ερευνητικά προγράμματα και τη νέα γενιά, χορηγοί για τις αγορές και τα έργα: κάθε φορέας συμβάλλει στο δικό του επίπεδο. Η βιωσιμότητα του συνόλου εξαρτάται από την ισορροπία και τη συμπληρωματικότητα των επιμέρους συνεισφορών. Ένα κτίριο χωρίς πόρους γίνεται βάρος, ένας θεσμός χωρίς ερευνητικά προγράμματα χάνει τον σκοπό του, ενώ χωρίς τη νέα γενιά δεν υπάρχει συνέχεια.

Σήμερα, οι δημόσιοι προϋπολογισμοί για την εκπαίδευση και την έρευνα υπόκεινται σε αυστηρές επιλογές και αυξανόμενες πιέσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η μακροπρόθεσμη στήριξη δεν μπορεί να θεωρείται αυτονόητη. Από αυτήν, ωστόσο, εξαρτάται η δυνατότητα της Ελβετίας να διατηρεί μια σταθερή και διαρκή επιστημονική παρουσία στην Ελλάδα.

Ίδρυμα Lagonico

Το Ίδρυμα Théodore Lagonico ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1973 από τον Théodore Jean Lagonico (1887–1981). Γεννημένος στην Αλεξάνδρεια, ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές σπουδές του στο Trinity College της Οξφόρδης και εγκαταστάθηκε στη Λωζάννη, όπου έζησε έως τον θάνατό του.

Κάθε χρόνο, το Ίδρυμα χορηγεί μία ή περισσότερες υποτροφίες για την κάλυψη εξόδων σπουδών ή έρευνας σε υποψήφιους διδάκτορες και μεταδιδακτορικούς ερευνητές του Πανεπιστημίου της Λωζάννης ή συνεργάτες του, καθώς και σε Έλληνες υπηκόους που επιθυμούν να σπουδάσουν στην Ελβετία.

Από το 1975, έχει χορηγήσει 53 υποτροφίες σε Ελβετούς και Έλληνες αρχαιολόγους, συνολικού ύψους άνω των 1,3 εκατομμυρίων ελβετικών φράγκων. Ο κατάλογος των υποτρόφων αποτυπώνει, με τον δικό του τρόπο, μισό αιώνα ιστορίας της κλασικής αρχαιολογίας στη Λωζάννη και των επιστημονικών δεσμών της με την Ελλάδα.

Η ΕΑΣΕ εκφράζει τη βαθιά της ευγνωμοσύνη προς το Ίδρυμα Lagonico για τη σταθερή στήριξή του, καθώς και προς τα μέλη του Συμβουλίου του που εκπροσωπούν την οικογένεια Lagonico, την κα Daliah Gonset και τον πρόεδρο, δικηγόρο Stéphane Lagonico.

Υπότροφοι αρχαιολόγοι

Fabienne Burkhalter (1975, 1978)
Έφη Κασάπογλου (1987, 1989)
Παναγιώτα Μπαντίνου (1990–1994)
Ελένη Τρακοσοπούλου (1991)
Sandrine Huber (1992, 1997)
Μαρία-Ξένη Γαρέζου (1991–1993)
Ευδοκία Σκαρλατίδου (1993)
Béatrice Blandin (1996–1998)
Σταυρούλα Σαμαρτζίδου (1996, 1999)
Ιωάννα Σολιδάκη (1996)
Σοφία Κραβαρίτου (1998–2001)
Caroline Huguenot (1999–2001)
Χρυσή Σγουροπούλου (1999–2000)
Αθανασία Ψάλτη (2001)
Άγγελος Ζάννης (2001–2004)
Samuel Verdan (2003–2004)
Claude Léderrey (2006, 2008)
Pascal Burgunder (2010)
Mathias Glaus (2011)
Solange Gürtler (2012)
Κυριακή Κατσαρέλια (2015–2017)
Laureline Pop (2015–2016)
Guy Ackermann (2017–2018)
Pauline Maillard (2017)
Philippe Baeriswyl (2019)
Ιωάννης Σουκάντος (2020–2021)
Cédric Pernet (2022)
Chloé Chezeaux (2025)
Tobias Krapf (2026)

Συμβούλιο του Ιδρύματος — Board of Trustees

Pascal Broulis, *Πρόεδρος — President*
Martial Pasquier, *Αντιπρόεδρος — Vice president*
Sylvian Fachard, *Διευθυντής — Director*
Isabelle Chassot, *Μέλος — Member*
Eftychia Fischer, *Μέλος — Member*
Patrick Odier, *Μέλος — Member*
Karl Reber, *Μέλος — Member*
Florence Schnydrig Moser, *Μέλος — Member*
Peter Schöpf, *Μέλος — Member*
Jean Terrier, *Μέλος — Member*

Συμβουλευτική Επιτροπή — Advisory Council

Lorenz Baumer, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου της Γενεύης — Representative of the University of Geneva*
Christoph Bühler, *Ad personam*
Hédi Dridi, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου του Neuchâtel — Representative of the University of Neuchâtel*
A.E. Stefan Estermann, *Πρέσβης της Ελβετίας στην Ελλάδα — Swiss Ambassador in Greece* (→ 30.06.2026)
Sylvian Fachard, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου της Λωζάννης — Representative of the University of Lausanne*
Κωνσταντίνος Φωτίου, *Ad personam*
Kristine Gex, *Ad personam*
Martin Guggisberg, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου της Βασιλείας — Representative of the University of Basel*
A.E. Sonja Hürlimann, *Πρέσβης της Ελβετίας στην Ελλάδα — Swiss Ambassador in Greece* (01.07.2026 →)
Ευάγγελος Καλούσης, *Εκπρόσωπος της ελβετικής βιομηχανίας στην Ελλάδα — Representative of Swiss industrial companies in Greece*
Denis Knoepfler, *Ad personam*
Κωνσταντίνος Κόκκινος, *Εκπρόσωπος του Ελβετικού Συλλόγου Αθηνών — Representative of the New Helvetic Society, Athenian group*
Pauline Maillard, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου του Fribourg — Representative of the University of Fribourg*
Elena Mango, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου της Βέρνης — Representative of the University of Bern*
Σπύρος Νιάρχος, *Ad personam*
Anne de Pury-Gysel, *Ad personam*
Corinna Reinhardt, *Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης — Representative of the University of Zurich*
Α.Ε. κ. Αικατερίνη Σιμοπούλου, *Πρέσβης της Ελλάδας στην Ελβετία — Greek Ambassador in Switzerland*

Συνεργάτες — Collaborators

Tamara Saggini, *Επιστημονική Γραμματέας στην Ελλάδα — Assistant director in Greece*
Thierry Theurillat, *Επιστημονικός Γραμματέας στην Ελβετία — Assistant director in Switzerland*
Δάφνη Βλαντή, *Διοικητική Γραμματέας στην Ελλάδα — Administrative secretary in Greece*
Παναγιώτα Μπαντίνου, *Διοικητική Γραμματέας στην Ελβετία — Administrative secretary in Switzerland*
Χριστίνα Παγώνη, *Υπεύθυνη δράσεων κοινού στην Ελλάδα — Public outreach coordinator in Greece*
Sylvie Fournier, *Υπεύθυνη Επικοινωνίας — Communication manager in Switzerland*
Caterina Martini, *Υπεύθυνη δράσεων κοινού στην Ελβετία — Public outreach coordinator in Switzerland*
Χάρης Γιαννουλόπουλος, *Υπεύθυνος για τη συντήρηση αρχαιοτήτων — Chief Restorer*
Γαλάτεια Κονσουλίδη, *Συντηρήτρια αρχαιοτήτων — Restorer*
Κώστας Ευαγγελίου, *Διαχείριση και λογιστική στην Ερέτρια — Intendance and accounting in Eretria*
Τάκης Πετρογιάννης, *Κηπουρός στην Ερέτρια — Gardener in Eretria*
Γεωργία Ευαγγελίου, *Οικιακή βοηθός στην Ερέτρια — Housekeeper in Eretria*
Άρτεμις Βασιλείου, *Οικιακή βοηθός στην Αθήνα — Housekeeper in Athens*

Ενεργά επιστημονικά μέλη
Active scientific members

Delphine Ackermann (Παν/μιο Poitiers)
Επιγραφική και προσωπογραφική έρευνα
- delphine.ackermann01@gmail.com

Guy Ackermann (EfA – Παν/μιο Γενεύης)
Ελληνιστική κεραμική, Γυμνάσιο
- Guy.Ackermann@unige.ch

Jérôme André (Παν/μιο Λωζάννης)
Αρχιτεκτονικές αποτυπώσεις, Αμάρυνθος
- Jerome.Andre@unil.ch

Laura Apostol (Παν/μιο Fribourg)
Πήλινα ειδώλια στην Αμάρυνθο
- laura.apostol@unifr.ch

Lorenz Baumer (Παν/μιο Γενεύης)
Υποβρύχιες έρευνες στα Αντικύθηρα
- Lorenz.Baumer@unige.ch

Oliver Bruderer (ZHdK)
Ψηφιακές τρισδιάστατες αποτυπώσεις
- illustration@oliverbruderer.ch

Maria Elena Castiello (Παν/μιο Λωζάννης)
Χωρική ανάλυση GIS
- mariaelena.castiello@unil.ch

Chloé Chezeaux (Παν/μιο Λωζάννης)
Ενδοχώρα και λατομεία
- Chloe.Chezeaux@unil.ch

Francesca Dell'Oro (Παν/μιο Λωζάννης)
Έρευνα της Ευβοϊκής διαλέκτου
- francesca.delloro@unil.ch

Jean-Paul Descœudres (Παν/μιο Γενεύης)
Έρευνα της αρχαϊκής κεραμικής
- Jean-Paul.Descoeudres@unige.ch

Valentina Di Napoli (Παν/μιο Πατρών)
Σεβαστείο της Ερέτριας
- dinapoliv@yahoo.com

Sylvian Fachard (Παν/μιο Λωζάννης)
Μελέτη της ενδοχώρας και Αμάρυνθος
- Sylvian.Fachard@unil.ch

Marie Fasel (Παν/μιο Λωζάννης)
Κλασική κεραμική από το Μάζι
- Marie.Fasel@unil.ch

Claudia Gamma (Παν/μιο Βασιλείας)
Κλασική κεραμική
- Claudia.Gamma@unibas.ch

Kristine Gex (Παν/μιο Λωζάννης)
Αρχαϊκή και κλασική κεραμική
- kristinegex@gmail.com

Daniela Greger (Παν/μιο Λωζάννης)
Ευβοϊκή κεραμική της Μεσογείου
- daniela.greger@hotmail.com

Sandrine Huber (Παν/μιο Lille)
Ιερό της Αθηνάς στην Ερέτρια
- sandrine.huber@univ-lille.fr

Denis Knoepfler (Collège de France)
Επιγραφικές και ιστορικές έρευνες
- Denis.Knoepfler@unine.ch

Tobias Krapf (ΕΑΣΕ)
Ανασκαφή στην Αμάρυνθο και στην Αίγινα
Προϊστορική έρευνα (Ερέτρια, Αμάρυνθος)
- Tobias.Krapf@esag.swiss

Pauline Maillard (Παν/μιο Fribourg)
Πήλινα ειδώλια
- Pauline.Maillard2@unifr.ch

Sylvie Müller Celka (CNRS-Archéorient)
Αναλύσεις κεραμικής της Ερέτριας
- smullercelka@gmail.com

Claudio Pacheco Martins (Παν/μιο Λωζάννης)
Έρευνα του λιμανιού της Ερέτριας
- claudio.pachecomartins@unil.ch

Ferdinand Pajor (GSK)
Έρευνα της Ερέτριας τον 19ο αιώνα
- pajor@gsk.ch

Charlotte Palthey (Παν/μιο Λωζάννης)
Οχυρώσεις στην ακρόπολη της Ερέτριας
- Charlotte.Palthey@unil.ch

Aeryn Pauwels (Παν/μιο Γενεύης)
Οι ψήφοι του Αρτεμισίου της Αμαρύνθου
- aeryn.pauwels@outlook.com

Sofia Pedrazzini (Παν/μιο Ζυρίχης)
Αρχαϊκή εικονογραφία στην Αμάρυνθο.
- sofia.pedrazzini@uzh.ch

Laureline Pop (EfA - ΕΑΣΕ)
Γλυπτική στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο
- Laureline.Pop@gmail.com

Karl Reber (ΕΑΣΕ)
Αμάρυνθος, Δρακόσπιτα στην Εύβοια
- Karl.Reber@unil.ch

Tamara Saggini (Παν/μιο Λωζάννης-SNSF)
Έρευνα για την Αρχαϊκή περίοδο,
Αμάρυνθος
- Tamara.Saggini@esag.swiss

Julie Schaer (Παν/μιο Λωζάννης)
Πρόγραμμα ADN (Ερέτρια - Αμάρυνθος)
- Julie.Schaer@unil.ch

Stephan G. Schmid (Παν/μιο Humboldt)
Σεβαστείο της Ερέτριας
- stephan.g.schmid@culture.huberlin.de

Marguerite Spoerri Butcher
(Ashmolean Mus., Παν/μιο της Οξφόρδης)
Νομισμάτα των ελβετικών ανασκαφών
- margueritespoerri@gmail.com

Tibor Talas (Παν/μιο Λωζάννης-SNSF)
Γεωμορφολογία
- Tibor.Talas@unil.ch

Alexandra Tanner (TEI Βερολίνου)
Αρχιτεκτονικές μελέτες
- alexandra.tanner@hotmail.com

Thierry Theurillat (ΕΑΣΕ-Παν/μιο Λωζάννης)
Ερέτρια και Αμάρυνθος
- Thierry.Theurillat@esag.swiss

Samuel Verdan (ΕΑΣΕ-Παν/μιο Λωζάννης)
Ηρώον της Ερέτριας και Αμάρυνθος
- Samuel.Verdan@unil.ch

Francesca Virgillo (Παν/μιο Λωζάννης-SNSF)
Κεραμική του 7ου αι. π.Χ.
- Francesca.Virgillo@unil.ch

Simone Zurbriggen (Παν/μιο Βασιλείας)
Ρωμαϊκή κεραμική της Ερέτριας
- Simonezurbriggen@hotmail.com

Εξωτερικοί συνεργάτες
External collaborators

Lucas Anchieri (Παν/μιο Λωζάννης)
Ηλέκτρα Αποστόλα (Παν/μιο Αιγαίου)
Valentin Boissonnas (HES-ARC)
Vanessa Boschloos (Παν/μιο Gent)
Ξένια Χαραλαμπίδου (FORTH)
Alice Clinch (Παν/μιο Cornell)
Bela Dimova (ελευθ. επαγγελματίας)
Carlotta Gardner (LEIZA)
Matthieu Ghilardi (CNRS-CEREGE)
Άγγελος Γκοτσίνας (ΕΑΗ)
Μυρσίνη Γκούμα (Wiener Lab)
Julien Gravier (Παν/μιο Μπορντό)
Thierry Grégor (Παν/μιο Poitiers)
Παναγιώτης Καρκάνας (Wiener Lab)
Kyriaki Katsarelia (Παν/μιο Fribourg)
Gudrun Klebinder-Gauss (Παν/μιο Salzburg)
Ευαγγελία Κυριαζή (BSA Fitch)
Fabien Langenegger (Laténium)
Maria Liston (Παν/μιο Waterloo)
Άννα Σάπφο Μαλασπίνας (Παν/μιο Λωζάννης)
Εύη Μαργαρίτη (Cyprus Institute)
Noémi Müller (LEIZA)
Αδαμαντία Παναγόπουλου (Δημόκριτος)
Julien Pfyffer (Octopus Foundation)
Benoît Pittet (Archeodunum)
Μαρία Ρούμπου (Χαροκόπειο Παν/μιο)
Δημήτρης Ρούσσος (Wiener Lab)
Philip Sapirstein (Παν/μιο Τορόντο)
Azzurra Scarci (LEIZA)
Τατιάνα Θεοδωροπούλου (CNRS-CEPAM)
Γρηγόριος Τσόκας (Παν/μιο Θεσσαλονίκης)
Marilou de Vals (Παν/μιο Σορβόννης)
Tommy Vettor (Παν/μιο Σορβόννης)

Προσωπικό στις ανασκαφές και στο Μουσείο
Field and museum staff

Μαρία Βλατά, Ευαγγελία Δημακαράκου,
Γιάννης Κικίδης, Μαρία Ρουμελιώτη

Δημοσιεύσεις και νέα 2026
Publications and news 2026

Δημοσιεύσεις — Publications

Fachard S. *et al.*, ESAG 50 χρόνια/Jahre/ans (1975–2025). Lausanne 2026.

Fachard S. – Simosi A. G. – Chezeaux C., The Eretria Amarynthos Survey Project (EASP). AntK 69, 2026, 134–139.

Fachard S. – Banou E. S. *et al.*, Underwater Research in the Ancient Harbour of Eretria. AntK 69, 2026, 139–148.

Fachard S., Borders and Borderlands, in H. Beck – C. Constantakopoulou – J. McInerney (επιμ), The Oxford History of the Classical Greek World: Vol. I: The Environment and Resources. New York 2026.

Krapf T. – Chryssoulaki S. – Vokotopoulos L. – Michalopoulou S. – André J., Ägina, Hellanion Oros: The 2025 Season. AntK 69, 2026, 142–148.

Müller Celka S. – Kyriazi O., À la recherche de l'Érétrie mycénienne. ArchéOrient-Le Blog 2026 (https://doi.org/10.58079/16q46).

Pacheco Martins C., Le port antique d'Érétrie: l'apport des données préliminaires du *Eretria Harbour Project* (2024–2025). Μεταπτυχιακή εργασία, Παν/μιο Λωζάννης, 2026.

Pedrazzini S., Bilder im Kontext. Ikonographie der schwarzfigurigen Gefässe aus dem Opferdepot des Artemis-Tempels in Amarynthos. Μεταπτυχιακή εργασία, Παν/μιο Ζυρίχης 2026.

Polychronopoulou O. – Krapf T. – Kritikou I. – Giannoulaki M. (επιμ), Contemporary Art is Inspired by Antiquity – Ancient Amarynthos in Euboea. Exhibition catalog, Athens 18 April – 3 May 2026 and Chalkida 10–20 May. Athens 2026.

Talas T., The paleoenvironmental reconstruction of the Sarandopotamos river valley (Euboea, Greece): studying long-term human-environment interactions. Διδακτορικό, Παν/μιο Λωζάννης, 2026.

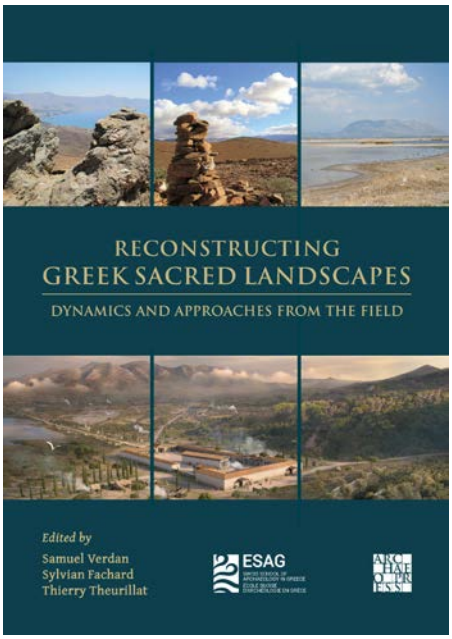
Verdan S. – Fachard S. – Theurillat T. (επιμ), Reconstructing Greek Sacred Landscapes. Dynamics and Approaches from the Field. Oxford 2026.

Fachard S. – Simosi A. G. – Chezeaux C., Tracing the Sacred in the Eretria-Amarynthos Survey Project. In Verdan *et al.* 2026, 233–251.

Knoepfler D., A Kome and a Hieron Unlike any Other? Amarynthos within the Political and Religious Structure of the Eretrian Polis. In Verdan *et al.* 2026, 213–231.

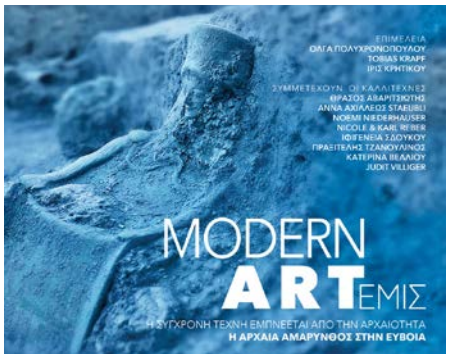
Verdan S., Between Paysage Religieux and Sacred Landscape: On the Use and Meaning of Terms / Entre paysage religieux et sacred landscape: questions de définitions. In Verdan *et al.* 2026, 11–28.

Verdan S. – Saggini T. – Krapf T. – André J. – Kyriazi O. – Theurillat T., The Landscape and the Sanctuary: Wild Spaces, Waters and Ruins at Amarynthos. In Verdan *et al.* 2026, 253–273.

Νέα — News

21 04 Εγκαίνια της έκθεσης «Modern ARTεμις» στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων — Opening of the "Modern ARTεμις" exhibition at the Athens Arts Centre.

30 04 Ετήσια ομιλία της ΕΑΣΕ στην Αθήνα. ESAG Annual Open Conference in Athens.

22 05 Εγκαίνια του Ελβετικού Κέντρου για τον Πολιτισμό, την Έρευνα και τη Διπλωματία στην Αθήνα, παρουσία του Ομοσπονδιακού Συμβούλου Ignazio Cassis. Inauguration of the Swiss House for Culture, Research and Diplomacy in Athens, attended by Federal Councillor Ignazio Cassis.

02 11 Έναρξη λειτουργίας της νέας έδρας της ΕΑΣΕ στο Ελβετικό Κέντρο στην Αθήνα — Opening of the new ESAG premises in the Swiss House in Athens.

27 11 Δημόσια συνέλευση της ΕΑΣΕ στο Laténium του Neuchâtel — ESAG public conference at the Laténium in Neuchâtel.

Πρόγραμμα — Programme 2027

Ετήσια συνέλευση της ΕΑΣΕ στην Αθήνα
ESAG Annual Conference in Athens
20.05.2027, *Ελβετικό Κέντρο – Swiss House*

Πρακτική άσκηση κεραμικής (Ερέτρια, Εύβοια)
Pottery internship (Eretria, Euboea)
08.02 – 19.02.2027 (Τ.Κ.–S.M.C.), 05.07 – 23.07.2027 (C.G.)
Υπεύθυνοι – Direction: T. Krapf (ΕΑΣΕ), S. Müller Celka (CNRS), C. Gamma (Παν/μιο Βασιλείας)

Επιγραφικό Σεμινάριο (Ερέτρια, Εύβοια)
Doctoral School in Epigraphy (Eretria, Euboea)
19.04 – 29.04.2027
Υπεύθυνη – Direction: D. Ackermann (ΕΑΣΕ – Παν/μιο Poitiers)

Σεμινάριο για την αρχαία πολυχρωμία (Ερέτρια, Αθήνα)
Doctoral school on ancient polychromy (Eretria, Athens)
30.05 – 05.06.2027
Υπεύθυνη – Direction: P. Maillard (Παν/μιο Fribourg)

Ανασκαφές στην Αίγινα, Ελλάνιον Όρος
Excavations in Aegina, Hellanion Oros
14.06 – 30.07.2027
Υπεύθυνοι – Direction: Σ. Χρυσουλάκη (ΑΜΗ), T. Krapf (ΕΑΣΕ)

Πρακτική άσκηση στη συντήρηση (Ερέτρια, Εύβοια)
Conservation-restoration internships (Eretria, Euboea)
28.06 – 23.07.2027
Υπεύθυνος – Direction: Χ. Γιαννουλόπουλος (ΕΑΣΕ)

Δοκιμαστικές τομές στο Αρτεμίσιο της Αμαρύνθου (Εύβοια)
Trial trenches in the Artemision of Amarynthos (Euboea)
26.07 – 27.08.2027
Υπεύθυνοι – Direction: S. Fachard (ΕΑΣΕ), Δ. Χριστοδούλου (ΕΑΕ)
Υπεύθυνοι πεδίου – Field directors: T. Saggini (SNSF), J. André (Παν/μιο Λωζάννης), Ό. Κυριαζή (ΕΑΕ)

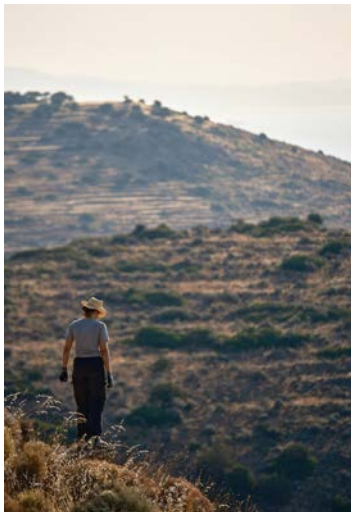
Έρευνα του αρχαίου λιμένα της Ερέτριας (Εύβοια)
Underwater research at the port of Eretria (Euboea)
30.08 – 17.09.2027
Υπεύθυνοι – Direction: S. Fachard (ΕΑΣΕ), Ε. Σπ. Μπάνου (Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων)

Το πρόγραμμα του 2027 θα υποβληθεί στο ΥΠ.ΠΟ. για έγκριση. Οι ημερομηνίες ενδέχεται να τροποποιηθούν. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα της ΕΑΣΕ — The 2027 program will be submitted to the Greek Ministry of Culture for approval. Dates are subject to change. More information on the ESAG website.
→ https://www.esag.swiss/program

Στην Ελλάδα

Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

Παλαιολόγου Μπενιζέλου 5, 105 56 Αθήνα

Τηλ. +30 210 822 14 49 E-mail : info@esag.swiss

Στην Ελβετία – In Switzerland

École suisse d'archéologie en Grèce

c/o Institut d'archéologie et des sciences de l'Antiquité

Anthropole - Université de Lausanne, 1015 Lausanne

Tel. +41 21 692 38 81 E-mail : admin@esag.swiss

www.esag.swiss

www.facebook.com/esag.swiss

www.instagram.com/esag.swiss

σε συνεργασία με

in collaboration with

Unil. UNIVERSITÄT BERN UNI FR UNIVERSITÉ DE FRIBOURG UNIVERSITÄT FREIBURG UNI BASEL Universität Zürich Université de Neuchâtel unine UNIVERSITÉ DE GENÈVE